

zeruko **ARGIA**

1976-Abendua-5 - XXVI gar. n urtea 715 zenbakia

FESTALEKUAK HILOBI

**NAFARROAKO EMAITZAK
HERRIAREN OSASUNA**

informa hadi eta bota

non zer

Talde eta Alderdi artean	3
Ekologia eta abertzaletasuna ...	4-5
Irakaskuntza hobe baten alde ..	11
Presoak kalera	15-18
Ultzama osoa negarrez	19
Joan Mari Torrealdy	27-29

Gauzak aldatzen ari dira. Aurreko bi erreferendumetan ez zen ezer jakin beharrik. Buruzagi larderiakoiak agintzen zuena egin behar zen isil buru-makur. Erreferendumean ere esaneko izan behar zitzaion eta baiezko botoa eman. Herriak zer behar zuen eta zer nahi zuen ongi bait zekien. Gorteeak txaloka onartutako legeari ezin ziezaioken herriak muzinik egin.

Informa hadi eta bota ezak, esaten zaio oraingoan. Baita "mintza hadi Herri, demagogia isil dadin" ere. Mintza dadila behingoz Herria eta horretarako informa dadila nahiko genuke guk geurok ere. Izan ere, berrogei urtetako diktadurak eta demagogiak informazioa ukatu digu eta mutu izatera behartu gaitu.

Eta ezjakinean mutu eutsi zaion Herriari, bere iritzia eta nahia agertzera hotsegiten zaio, gauzak sustraitik aztertu eta jakin baino lehen. Herriari ezjakinean eta mutu hutsi diotenak berak dira orain informatzaile. Gutxi gora behera Gobernuak eskaintzen duen bidea, onartzen duen jendea ari da telebistan mintzatzen. Beste hautabiderik eskaini nahiko luketen alderdi politikoei ez dute sarrerarik.

Egoera honetan zail zaio herriari egia jakitea. "Informa hadi" esatea "entzun egiguk guri" esatea da. "Demagogia isil eraztea" berriz, hitzegin nahi dutenak mutu eraztea izaki.

Berriro ere, goikoek nahi dutena onar erazi nahi zaio Herriari. Eta, agian Herriak beste zerbait nahiko luke, beste zerbait esan-nahiko luke; beste zerbait aukeratu. Herria informatzea eta mintzatzea nahi baldin badugu, beste hautabide batzuk eskaini behar zaizkio, beraz.

"Informa hadi eta bota ezak" esaten zaionean, botoaren ordean beste zerbait botako luke, behar bada, herriak. Diktadura kutsuzko antolamendu zahar guztiak botako lituzke hankaz gora. Baina erabateko askatasuna ezinezkoa dela sinestarazi nahi zaio. Demokrazia bidean erreforma dela hautabide bakarra, alegia. Bestela bunkerrekoen eskuetan erortzeko arriskua omen dugu. Eta, lehengo diktadura basa hartan ez erortzeagatik burni goriari ere helduko lioke herriak.

Mamu guztien beldurra kendu behar zaio herriari eta hautabide guztiak eskaini.

Erreferendumari muzin egitea erabaki dute Euskal Herriko partidu guztiak. Ez dute beste hautabiderik izan. Erreforma deitu garaian odol gehiegi ixuri da bazterretan demokraziatzko hitzetan sinesteko. Etxera ezin etorri den jende gehiegi dago oraindik kanpoan eta gartzelan.

Informatu eta hankaz gora bota beste biderik ez du, beraz, Euskal Herriak. ●

zeruko ARGIA

Lehendakari:

Kaletano Ezeiza.

Buruzagi:

M. Aizaga, D. Unanue, Elixabete Garmendia.

Zuzendari:

Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:

Pilar Iparraguirre, Mariano Ferrer, Miren Jone Azurza.

Berri-emale orokorrak

L. A. Aranberri "Amatiño", Gexan Lantziri, Mikel Bujanda, Herrialde, Estepan Aldamiz-etxebarría.

Idazleak:

Alkiza, Arostegi, Amunsa, Ansola, I. Bujanda, Bakaikoa, Larresoro, Leta, Lertxundi, Lizarralde, Karlos Santamaría, Martín Ugalde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi...

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiákez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Etxetxukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katazuri (Durango), Barreneitxe (Oñarte), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uribe (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-Isturri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marraskilariak: Antton Olariaga.

Argazkilaria: Arturo Delgado Loubet

Fotolitokiak: Ernio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak.

Burlada, Kale Nagusia, 50-1.

Donostia, Okendo 22

Tel.: 41-95-88.

Moldiztegia eta Idazkola:

"Gráficas Semi"

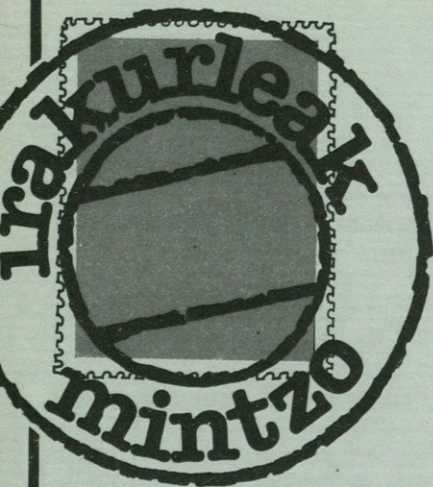
Plaza Lasala, 3

Donostia

D. L.: 80-1963

HARPIDA SARIA:

Barruan	600	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	700	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	1100	ptz.
Airez	1700	ptz.
Salmenta (ale bakoitzaz)	25	ptz.

Zuzendari jauna:

Zure zuzendaritzapean dadukazun aldizkarian gure gutun hau argitaratzeko eskakizuna egiten dizugu.

Sopelanako ALKARTASUNA KULTUR ERAKUNDEKOAK gaituztu eta gure herrian oraintsu gertatutako arazo baten berri eman nahi dugu.

Erakunde honek EUSKARAZKO IKASTAROA antolatzea erabaki zuen orain dela gutti, 1.976-77 ikasturteari hasera emateko. Gure eskuetan ditugun lokalak oso tikiak diren ezker, "eskola nazionala" gelaren bat alkateari eskatzea ikusi genuen egokia. Eta alkateak baietza eman eta eskola horietako giltza bat eman zigu. Bigarren eta hirugarren mailetako ikasleak hara pasatu genituen eta bi eskola edo klase eman ondoren, ezin dugula toki horretan jarraitu esan zigun alkateak, HEZIKETA ETA ZIENTZIA MINISTROGAK Bilbon duen DELEGACION salaketa edo denuntzia bat agertu delako.

Informazioa bildu ondoren "eskola nazional" horietako zuzendaria (herriko alaba eta hirurogei urtetik gorako emakumea, bera) izan dela denuntzia horren egilea jakin dugu. Hau gutti izan bada, SOPELANAKO FAMILI ELKARTEKO

A! eta ahantzirik nian: inori kazetaritzako aholkuak ematerakoan, hitzak eta teoriak baino hobe dituk egiteak, eta heure izkribu hortan ageri diren egiteak (idazmoldeak alegia), (batipat lehen paratekoak, baina gutziokak ere bai) ezer gutxi erakusten ahal ziotek bati.

Hurrengoan, haatik elkarren osagarriago.

METAL-ITTURRI

EMAKUMEA NON?

Kaixo adiskideok:

Lehenengoz esan behar dizuegu alpalditik irakurtzen dugula Z. Argia eta gero eta hobeto doala pentsatzen dugu.

Halaz ere, andreak geranez, emakumeen arazo larria ikusten dugu gaur, eta triste, benetan, iruditzen zaigu, erdal aldizkari bat irakurri be-

harra, problema hortaz zeozer jakiteko. Eta gaur, ezin danez euskal andreen aldizkari bat kalera atera, mila arrazoigatik, pentsatzen dugu Z. Argiak ale guztietan andreen arazoaz orri bat eduki behar lukeela.

Uste dugu baita ere, euskal andreek eskertuko zutela orri hori, jartzen baduzute behintzat. Besterik gabe,

D. L. eta M. J. M.

LAZKAOKO KULTUR ASTEAREN BALIOAZ areago

Zeruko Argian (1976-X-17koan Lazkaoko Kultur Asteaz nioenaz arrunt "harriturik" (eskandalizaturik) agertzen zaigu Joxe Mari Begiristain (ikus Z.A. 76-XI-14).

Batipat, jaialdiaz nioenari (ala ez nioenari?) erasoten dio. Bere erantzunean Joxe Mari kabalistika asko ikasiriko mutiltzat ageri zaigu. Inon ere, artikuluan, esaten ez dudana esan erazten bait dit.

Neurea berririo irakurri, izan ere, ez dut ikusten, Joxe Mari "transfert" bat egin duela hori egindako kostazio bat irakurri, eta kostazio hortaz herrian edo bere inguruan entzun dituen esplikazio, arrazoi, kausa eta juzgoak neri leporatu, nik aipatu ere ez nituelarik. Eta zerbaitegatik utzi nituen aipatu gabe, egia esan.

Dena den, Joxe Mari puntu bi horiek publikoki harrotu nahi izan dituen gero, hitz bi erantsi nahi ditut neuk ere.

Bat. Jaialdikoan, Amnisti Batzordeko bat txosten bat irakurtzera jartzekoan, taldetxo bat atera egin zen aretotik. Inondik ere, dela Jaialdian horrelako txosten bat irakurtzearen aurka zegoelako, edota Lazkaoko Amnisti Batzordea edo Batzordekoren bat edo beste onartzen ez zuelako; hitz batetan, protesta gisa.

Esan behar da, sektore batek protesta molde hori ez zuela eman jokabide politiko guztiz jatorizat. Pauso hori eman aurretik, arazoa beste modu batetara konpontzen saiatu behar zela uste zuelako.

Halere, ezin pentsatzen ahal da, inolaz ere, talde hori amnisti kanpainaren aurka dagoenik. Askoz gutxiago ere.

Dena den, goian aipatu sektorearen arabera, Jaialdia uzte hura, beharrik gabe, nahasgarri gertatu zen.

Bi. Ez da sekretua Lazkaon, Amnisti Batzordea (Batzordeko batzuk bederen, eta, horrez gero, Batzordea) ez dela guztiz onartua. (Eta badut susmoa beste herri batzutan ere gertatzen dela horrelakorik). Eta badakike Joxe Mari, ongi jakin ere, zer leporatzen zaion delako Batzordeari.

Eta arrunt onartua ez delako frogatzen, Batzordea bera ari da ematen: bere baitan (eta hau Batzordeak bere aldeko puntu on bat du) berrizatu beharra ikustea, herrian zerbaite egingo badu Amnistiaren alde. (Esan dezadan bidenabar, halere, berrizatu behar hori ez datzala Batzordeak ugaltze hutsean, zerbaite kualitatibutan baizik; beti ere, haibat bider aipatu den sektoren ustetan).

Ez ote dago "jaialdia jaialdi bezala ez baina beste zerbaite tarako hartu nahi" izatearen arazoa? Edota, beste hitzez esanik, "amnisti amnisti bezala ez, baina beste zerbaite tarako hartu nahi" izatearen arazoa?

Esames hori, aski zabaldua dagoela bederen (arrazoinik gabe?) ezin uka.

Beraz, Joxe Mari, ez zihoat Jaialdi batetan amnistiaren aldeko txostenik irakur ez daitekeenik. Askoz gutxiago ere.

Batek esaten zidana jaulki nahi diat "txosten hura nik irakurri izan banu, ez huen seguraski, ezer ere gertatu izango Lazkaoko Jaialdian.

Baina, jakina, alde batetik eta bestetik gauzak "nahasten" direnean zera: horixe: "Kaka zaharra!"

partaide batzuek ere, oso lan polita egin dute (ez dakigu Famili Elkartearen ize-nean ala partikularki egin dute) eta DELEGAZIO horretara joanda salaketa berdina egin ere.

Ekintza aipagarri hauek argitaratu ondoren, ALKARTASUNAK egiten dituen bi galdera:

- Zer arrazoi nagusi eta sakonak edukiko dituzte pertsona "importante" hauek, euskarazko ikastaro bat gelarazteko?

- Ez ote da izango inoiz euskaraz mintzatu ez eta guttiago arduratu diren pertsona hauek, orain modan jarri den "oportunist" horrekin jakatu nahian ibiltzea?

Galderak hemen daude eta erantzunak herriak eman ditzala.

Besterik gabe eta aurretikan eskertuz, agurtzen zaitugu.

ALKARTASUNA
KULTUR ERAKUNDEA

Agur herriedeok:

Zuen aldizkaria irakurtzeko parada ukan dut eta bi hitziño duket aipatzer.

Iduriz, haro berriari dagozkion zupertze eta irazekidurez moldaberritu duzue "Zeruko Argia" eta horren kariaz gai berriak sartu ere nola indar abertzaleez eta abertzaleekin solasaldi eta perpausuk, kasu batez.

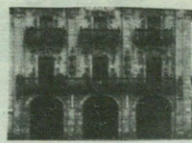
Baina ez naiz elezurika, balaku eta lauseguz arituko, bekatu ala bertuteak artean, aitzitik, azken paietako bertso doilor eta INFAMEAK ere bait daude (hiltzeaz den ama euskarari, maite minduen penak, familia...)

Pentsa ezazue sub specie versi datozkigun bertso zirtzil eta petral hoik direla bide zenbait abertzale xumearentzat soberra —eta krudelegia— datekela. Kontuan har gabe. "Zeruko Argia" landa; "Anaitasuna", "Zabal" batetik, "Garaia" "Berriak" eta isilpeko kazetak besterik, irakurtzen eta, profesionaltasunik ezaz, piraizten dituen euskaldun irakurle arrontak. Krititxo, honek ez dio guttiesten Mendiburu baten bertsogintzak, euskara den aldetik, sortera litekeen onuragarria, bada.

Bestenaz, andere jalgipenaz une osoz eta geldiago ekitea beharrezkoago zatekeen dut iduripena.

Honetaz bestelde, ene eskuminik berroenak eta jo aitzinat daramazuen bidetik.

F. IBARBARAN

herriko plaza

Talde eta Alderdi artean

JOXE AZURMENDI

Euskal Herrian talderik eta Alderdi-rik franko bada. Baina ikusi dugun masa mugimendua, geroz eta bortitzagoa, erreallitate independente eta beregainekoa da talde eta Alderdi horietatik.

Alegia, esku hartu dute Alderdiek masa mugimendu hortan. Bistan dago. Baina masa mugimendu hau ez da Alderdiek mugitu edo mugiarazi dutena soil. Bera da. Errealitate propioa du. Eta, beraz, masa politikarako eta masa erakundetarako posibilitate berriak nabari dira Euskal Herrian.

PNV ote da orain behar den eta orain posible den masa erakundea? ESB ote da, ala EHAS, ala ETA, ala... Horietako inor ez, bera bakarrik.

Nola edo hala, Alderdi guztiok dira masa erakunde gehiago erraz aipa daiteke.

Horixe bait da lehengo kalamitatea.

Apunta itzazu zerrenda batetan, inguruan dabilzkizun organizazio guziak, PNV-tik PTE-raino edo LC-raino, ez dakit. Seriona ere farrez hasiko da. Inola ere ez da arrazaoiez posible, horietako ba-koitzak beste guzietatik berezteko eta mugatzeko adina definizio izartea. Orduan ez da harritzekoa, jendeak, hainbeste siglaren artean, diferentziak non dauden ezin asmatzea. Harritzekoa, inork diferen-tzia guzi horiek egiten garbi jakitea litza-teke. "Diferentzietan espezialista" izan beharra dago ezer ulertzeko; eta masa mugimendu hain berdineko gizarte honetan hori...

Horietako inor ez da gaur behar ge-nukeen masa erakundea. Eta ez diren ne-urrian, horiek denak —beren merito guzi-ak salbu— masa erakunde hortarako era-gozen eta oztupo dira denak.

"Alderdi bakarraren" teoriatik, egia esateko, lurra zerutik bezain urrutia gaude, Alderdi bakar urdina ala gorria izan dadi-la. Badakigu Alderdi bakarrak ez direla Alderdirik, alderdiak nahitaez bat baino gehiago izaten bait dira osoan. Baina oso-ak, osoa delakoxe, batasuna badu, alder-diak izanik ere. Eta Euskal Herriak, oso-ak, bere batasun formak eta batasun era-kundeak behar ditu, Alderdiak gorabehe-ra.

Aipatzen den fronte nazional hori, esate baterako, beharrezkoa da. Erreal-a goa da, ordea, masa mugimenduan, era-kunden artean baino. Hortan herriaren a-tzetik dabilta erakunde politikoak, gidari behar luketenak...

Kristau-demokrazia tankerako edo inspiraziokoen batasuna behar da, orobat.

Hori erreallitate ote den, ez dakit. Al-derdi horren batasuna beste Alderdiekin, behintzat, inolako erreallitaterik ez da eta hori denok dakigu.

Behar da, beste muturrean, eus-kaldun —nolabait esateko— "radikalen" batasuna ere. "Radikalena" esaten dut, komunistena edo marxistena ez esatearren. (Hitzen esanahiak oso nahastu zaizkigu!). Komunistak baino ezkerretaragokoak adierazi nahi ditut; ezker muturrekoak, abangoardia radikalak. Izan ere, komunis-ta asko eta sozialista asko erdi aldera le-kuratu beharko genuke iadanik. Berez-kuntza klasikoa sozialistena eta komunis-tena izan da ezker mugimenguan. Baina ezkerren banakuntza horrek sozialista eta komunistatan mugimendu proletario-aren hasieran ez zegoena, gero biziki in-portantea, berriz ere inportantzia gehie-na galtzen duela, ematen du. Gaur mugak beste nondibait pasatzen dira. Berdintsu gertatzen da marxismoarekin. ESB-an marxistarik bada eta ez-marxistarik ere bada. EHAS-en bada marxistarik eta ez-marxistarik, etc. Ezker aldeko Alderdi guztietan hala da, dirudienez. Eta sozia-lista/komunista berezkuntzak geroz eta zentzu gutiago bide du mendebealean. Euskal Herrian, behintzat, diferentzi hori gaindi liteke honez gero, nik uste, masa Erakunde zabal batetan.

Sozialismoa "ez-radikalaren" batas-una behar dugu, halaber: komunista izan, marxista izan, ala ez izan, masa Erakunde batetan bilduko direnena. Besteak beste, gaurko masa mugimenduari bere masa Erakundea dagokiola, esaten, halako masa Erakunde sozialista bat bururatzen dugu batez ere. Masa mugimendu honek aurki dezake bere espresioa eta erakundea Al-derdi kristau-demokrata batetan: PNV-ean, adibidez. Baina masa Erakunde sozia-lista batetan ere aurkitu behar du nahita-ez. Hori da euskal sozialismoak behar duena.

Ikus dezakezunez, bi perspektibatan opera daiteke. Bat da: ETA-k masa Al-derdi izan behar al du? EHAS-ek masa Alderdi izan behar al du?, etc. Alderdie-tatik hasiaz. Beste perspektiba masa mugi-mendutik hasten da: masa mugimendu honi bere masa erakundea dagokio. Bere Alderdi Sozialista. Nola sortuko da masa Alderdi hori? Hori da problema;

Gauzak horrela ikusirik, nekez izan liteke oso optimista oraingoz. Izan ere, EHA-ek, ESB-ek, ETAK, zenbait Alder-di "sukursalisten" parte batzuek berak, eta abar, masa Alderdi hortan urtu behar-ko luketela, dirudi... Eta esango didazu, bihar goizerako gauza ote dirudien ho-rrek. Ez, ez dirudi Alderdiok hortarako-xe daudenik oraingoz. Eta halare, horrek, eta ez besteak, horrexek dirudi nahitaez-ko bidea, euskal sozialismoak inolako bi-derik izango badu. ●

EKOLOGIA eta ABERTZALETASUNA

Gaur egunean herrikoi kultura tradizionalak hiltzorian aurkitzen dira: arazo honi buruz iraultzaile "konbentzionalek" ez dute irtenbide bizikorririk eskaintzen, hontaz grinatzea onartzen dutenean. Haiek proposatutako soilki gizarte industrial hori, batez ere zentralizatua, herrikoi kulturaren bizitza eta hedatzea ukatzen ditu, kultura honen oinarri materialak desagiten bait ditu.

Kultura hauk bizi eta gorpuztu daitezen, bakar-bakarrik gizarte ekologiko batek eskain diezazkiguke irtenbideak.

Zer den ekologiko-gizarte bat

Argi adierazi behar da hori zer den eta zer ez den. Ez dugu ekologikizat jotzen zibilizazio industrialaren istripu nabariak adabaki sofistikatuen bidez -eta ez osoaz- izkuta zitazkeen gizarte teknologiko bat; oster, bizi-modu berri eta orokor bat bezela ulertzen dugu. Gizarte honen helburuak ez edozein sariz lortutako produktibikadearen emendiorik edo etengabeko hedatze teknologikorik, gizotaren askatasunari dagokion hedatzea, naturarekin akordioaren bidez iristen dena baizik. Akordio horrer, hain zuzen, herrikoi gizarte tradizionalak iritsi ziren, haien teknologikobideek eta sozial egiturak uzten zieten neurrian, bederen.

Gizarte zuzen eta askatzaile batean, sozial menperatzailerik gabe, teknologia modernoak beharko luke lagundu, naturarekin akordio hura aberasteko eta hobekitzeko: aintzinean ezagutzen zen oreka, beharraz eta txirotasunaz baldintzatuturik zegoen; guk nahi duguna, kontzientziaren hartzeaz eta teknologiaren baliatzeaz sortuturik izango da.

Natura eta herrikoi kultura hiltzear

Gaur egun erabiltzen den ahalmen teknologikoa, naturaren kontra doa: Mendebaleko kapitalismak eta Ekialdeko estadiuek bat egiten dute hontaz; bi-biek, hedatze ekonomikoaren eredu berbera onartzeaz, desoreka ikaragarri bat sortzen ari dira eta, naturak orekaren ordez, baliatze basati bat egiten ari dira.

Oreka honen hausteak ondorio tamalgarriak dakartzkigu:

Kultura tradizionalen suntsitzea, erroztatzen ziren oinarria ezabatuz gero.

- Naturaren sakabanatzea, lapurtzea eta gainazpikatzea.

Hortaz, gure nortasun liferentearen iraupenaren eta azkartzearen alde egiazki borrokatu nahi badugu, beharrezkoa zaigu inguru ekologikoaren alde gudukatzea eta, batez ere, lanaren bidez egiten diren gizon eta naruraren arteko harremanak begiratzea.

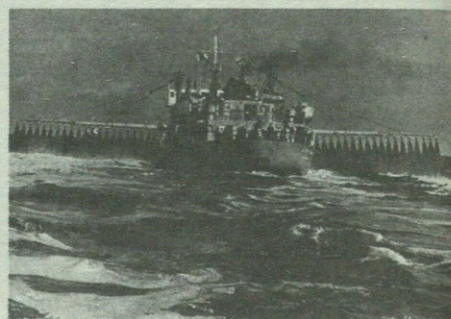
Era berean, militante ekologikoez ezin dezakete kultural mortasunaren aldeko borroka ahaztu: bizitzaren aberastasunaren alde bait dira, eta bizitza, berez, mota desberdinetan agertzen zaigularik.

Naturaren herrikoi berezien etsaia berri dugu: industrieteknologiko gizarteak; haren helburuak -baliatze eta produktibitatea- lortzeko, bere akats galgarrietara kondenatzen gaitu. Haien artean aipa ditzagun: lan-banaketa, lan-bereizketa eta hauei jarraitzen zaizkienak, hau da, industrial eskualdeetan jenderatzen gehiegizko emendioa eta nekazari eskualdeetako txirotzea eta jendegaltzea. Gainera, nekazaritzan gelditzen diren lagunak, kapitalismoaren araberako mono-produkzio baten sartu beharrean aurkitzen dira.

Bestalde, herrikoi kultur tradizionalaren eramalea nekazaria dugularik, nekazari-jendetza galtzea eta kapitalismoaren estrukturan ezartzea, galgarriak izan behar dira bizimodu bereizgarrientzako. Produktibidadeak ohituren eta egoeren estandarizazio bat eskatzen duelako.

Azpiegitura gabeko kultura ez da bizikorra

Gure abertzaleok berpiztu nahi dituzten aintzineko kulturak eta herri-jakintza, (oraingo menperatasunarengatik baliteke) zentzu politiko bizi daramatelarik, itzaltz haundi bat lortu dutela esan behar da.

Bainan, egoera tradizional hauen oinarriak galtzerakoan, superestruturalak, folklore hutsa bilakatzen zaizkigu. Haiei zegokien azpiegitura ekonomikoa suntsitakoan, heriotza dute etorkizun bakarra. Abertzaleen borondate onak soilki ez ditu salbatuko: gure bizitzaren aldatzeak salba ditzakete. Kulturaren alde borrokatzea eta, une berean, produkzio-molde tradizional osoa baztertzea, gutxienez kontraesan bat da, zintismo ez bada. Baten batek esan lezake industrial sis-

ma euskaraz erabiltzea aski litzatekeela gure kultura bizi dadin. Gure mintzaira gordetzea oso garrantzizkoa bada ere, ez da aski. Parisko paristarrak frantses mintzatzen dira. Baina, nun dituzte kultural-erroak?

Baten batek esan lezake industrial sistema euskaraz erabiltzea aski litzatekeela gure kultura bizi dadin. Gure mintzaira gordetzea oso garrantzizkoa bada ere, ez da aski. Parisko paristarrak frantses mintzatzen dira. Baina, nun dituzte kultural-erroak?

Noski, aintzinako ereduak aldatu, hedatu eta hobetu behar direla; baina, herriko ohituren arabera egin zezakeen ebolutio askatzailea eta oraingo industrial zibilizazioak behartzen dituen aldaketa zaurigarriak, ez dira, inundik ez, berdinak.

Gizarte ekologiko baten oinarritzko atalak

—Hondaduraren gelditzea: naturaren kontra gaur egiten diren istripuak, neurri gabeko eraldi batetik datozelako, batipat.

—Produktio tradizional ereduak dago-kionez (nekazaritzari dagokionez, batez ere), begirunearen jarrera bat. Azalezko ikus pundu batetik kaltegarriak ziruditen elemento asko, geroztik beharrezkoak iruditu direlarik.

Teknika tradizionalak mendetan zehar mamituak ditugu eta, teknika aurrerape-nek utzitako neurrian, ahitze ttipenez e-mankizun onena lortzen zuten.

—Lan-bereizketa suntsitzea: hortik da-torkiei langilei tekniken ulergaitza eta ho-rregatik manipulazioa posible egiten da (tekniko-espezialisten partetik). Gauzak hola direla, benetako autogestioa ezin egi-tokoa da.

Bai eta ere, monokultibo eta eskualde-en arteko lan-bereizketa baztertu behar dira eta ahal den neurrian auto-hornitze-runtz jo behar litzateke adibidez, janaria-ren mailaz, lur-laborantza begiratzuz; ener-giaren mailaz, bertan erdiesten diren eme-energiak (eguzkiarena, eoliana...) balia-tuz.

Agintearen deszentralizatzea ezin etor daiteke produktio baten deszentralizatzetik baizik.

—Gizarte tradizionalaren hazte eta he-datzeari buruz, politika egobat: barru-an bizi diren lagunen alde eta haien ones-teaz izango den gisaz. Hedatze honen hel-buruek ez dute akulturaziorik, emigrazio-rik, ez ta inguruko naturaten edo kultu-raten hondatzerik ekarri behar.

—Hau guzti hau lortzea, oso zaila da zuzentze kolektibo bat gabe, ororen inte-resen kontra doalako maiz norbederaren interesakiko gestioa. Zuzentze mota hon-tako oinarriko baldintzak, jabego pribatuaren deseuztatzea eta elkar-laguntzare-kiko kontzientzia bizia ditugu.●

kanpoaldeaz eta izaera bera

Karrozeriaren ederra eta iraupena aztertu eta lortu ditugu.

KANPOALDEA

Behin ere zahartzen ez den egitura bizkor eta baliagarria lortu ditugu artez eta moldez. Itxusitzen eta garestitzen duen alferrikako gehigarriak gabea, iraunkorra eta berritzen erraza.

"Jitea": eginahal guztiak egin ditugu jite berezia izan dezan, garrantzi haundikoa bait da, nahiz eta izkutu antzekoa izan. Aurrerapen, esku eta gai onak erabili ditugu egiterakoan.

KANPOALDEA... ETA IZAERA BERA, biak garrantzizkoak erostunaren patrikarentzat.

Tel. 891546-891771 ■ ORMAIZTEGI (Gipuzkoa)

Joxe Xantua

Azaroak hamalau. Joxeri, omenaldia egiten ziotela eta Galdakaon izana nauzu. Ikastaroan, urte bateko ginen Joxe eta ni.

Hura zen jendeearen emana. Orratz bat ezin zitekeen sar. Eliz barruan... Elizatik kanporajendea geldi beharrean arkitu zen... Bilboko Gotzaia, Joxe eta nerekin Meza emale. Inguruan apaiz talde haundi bat. Meza Nagusia, ohi den legez, apainenetakoa, euskaraz eta erdaraz. Añoberos Gotzaiaren hitzak gogoangarriak: "Eskerrak damaizkizut, On Joxe, Elizari egin diozun zerbitzuagatik hogeita bost urte hauetan Galdakaoko Herrian. Eskerrak zuk hainbestearino maite duzun Galdakaoren Herriaren izenean".

Hogeita bost urte daramatza On Josek Galdakaoko Parrokiako Sakristau eta koakjutore. Apaizek asmatutako omenaldia ez da izan; Galdakaoko Elkartek guziek bat egin dute omenaldiko kosto eta zor guztiak beren gain izan zitezten. Iru-neko dantzari taldeak, Urrezko Galdakaoko eskudoa eta berrogei baten bazkari bikaina Herriko Elkarrekin ordaindu zuten.

Sinetsi ezinik gelditu nintzen: dantzariak ekinaldia amaitzerakoan, jende guzia zetorkion On Joxeri: besarkatzera, musu ematera, bostekoa luzatzera... Milaka pertsona plaza aurrean... Txalo eta txalo On Joxeri, Joxeganako herri maitasuna sumatzen nuen bere alboan. Ezin sinetsi zenezakezue, esaten zidan Galdakaoko Erretoreak, zenbateraino maite duen On Joxe bere Herriak".

Nor dugun Joxe? Apaiztegiko bere urtekoak, inguratzen zitzaigunean, deihala egin ohi genion: Joxetxo... Marcos... y Martina...? Ukabila goruntz jasota, berehala genuen bere erantzuna: la pareja más fina" Joxe Beazkoetxea Zugazagaren gurasoak ziren Markos eta Martiña. Sarri-kolea baserrian, Larrabetzuko herrian, etorri zitzaigun Joxe mundu triste hontara. Apaiztu aurretik, bere ikastoroak Kastillo Elexabeitia eta Gazteizen egin zituen. Bere meza berria baino lehenago gerra madarikatua sortu zen anaien artean eta bera abertzalea izanik, "Padura Kompañian zerbitzua egin zuen. Laredon harriapatuta soldadutza egitera Donostiako Loiolara bidali zuten. Egun batez, algaraz gertakizun hau esaten digu Josek: oinetakoak min ematen zion nunbait eta, emakume baten ondoan igarotzerakoan, honen esan omen zion: hor bazterretan zehar zenbat haur utzi ote dituzu!

Nor dugun Joxe? Biziki asmo bat zuen Joxek: abade izan bere bizitza guzira. Pentsamentu hori zuen nagusiena bere bihotz barruan: ez zuen ez, atzera egingo.

Kalbario bidea gogorra izan zitazioan Kristori, gurutzen zintzilik, odoletan bustita, Meza emateko. Apaiz mailara iristeko, arantzaz betetako bidea ibili behar izan zuen gure Joxek. Irakasle batek edo bestek ez zuen begiko gure Joxe... Haien ustetan en zuen aski adimen apaizetarako. Bide ertzean ezinean ez gelditzeko eta bere maiteak ez ziren Maisu haiek azpiratzeko, gauza bitxiak bat asmatu zuen: bere kutun batzuek izango ginen bere erakusle; bildumen koskorrean, ahalik eta hitz gutienekin bilduko genizkion eskolako lezioak. Ordaina ez zen izango nolanahikoa: afari eta bazkarietako "printzipioa" bere erakusleentzat izango zen. Ez dut maite printzipioa, zioen, eta nere erakusleentzat izango da. Okela, arrain, eta arraultzarik jaten, sekulan ez nuen ikusi gure Joxe. Apaiz bidea errasteagatik, Apaiztegiko potaje, arroz eta patata jalerik haundienanbihurtu zen gure Joxe. Joxek, urterik galdu gabe, eta tartean nota onak ateraez, amaitu zuen bere apaiz karrera.

Nahigabe minak ordea ez ziren amaitu gure Joxerentzat. Bergaran izan zuten amaiera Joxeren ikasketak. Bazen han, Profeta zital eta bihotz gabeko bat. Jainko nahi, gurari eta asmoak dakizkiten Profetatxo hoietako bat. Frankista amorratua ez ezik, Jainko izenean mintzatzenko aparteko dohaia dutela uste duten hoietako bat. Profeta hura Seminarioko Erretore zen. Arpegiz-arpegira, karrera amaitu eta apaiz izan nahi zuen gure Joxeri, esan zion Profeta haundi horrek: "Zu ezin apaiz izan... zuk ez duzu apaiz bokaziorik". Egun hartan Jainko Izpiritua

Joxerekin zegoen; lur jota lotsagarri utzi zuen Profeta hura. Orain konturatu zarete ez dudala bokaziorik? Orain arte, ez? Ta... egun batez apaiz izatera iritxi zen.

Hogeita bost urte daramatza Joxek Galdakaon zer egindu Joxek Galdakaoko Herri bererekin horrela zoratzeko... "Joxe Xantu" izenaz aipatzen dute gure Joxe. Zer egin du bada Joxe Xantuk ogeita bost urtetan Galdakaoko Herrian.

Herria maita... Herria apalki zerbitza... Herri artean bizi... Goizeko seiretarako, egun guziz ezkilak jo... Sakristiko gora behera guziak berak eramane... Elizako limosnak zenbat diren ikus... txanponak paperetan bil... Meza emaleen jantziak antola... Orduak eta orduak Elizan daramazki gure Joxek.

Galdakaoko gaixo guztiak Joxeren ardurapean arkitzen dira... Gabez eta egunez gaixo artean ikusi ahal izango duzu. Hamabost mila bizi laguneko Herrian gaixo guzien zainketa Joxeren eskuetan dago. Sadramentu eramate hutsean ez du bere gaixo lana; osatu arte gora eta behera han ibiliko da gure Joxe. Gau batean, sukar haundi batek ohean zeukala Joxe, baserri bateko gaixo bat zaitzera dei egin zioten. Joxe joan eta ondorenen pulmoniak jota, hiltzeko arrisku haundian egon zen.

Eliz ondoan dabilenean, kalean zehar, beti du bere bidean arkitzen dituentzat hitz gozo bat eta bere sendi eta etxeokoz galdutako die.

Joxe ez da jakintsua, ez da hizlari trebea, ez da diplomatikoa; ez da gorputzez ere hain apain eta egokia Apaizetarako, Bergarako Profetatxoak nahi zituen dohaietan huts-utsa da Joxe. Bergarako Profeta jakintsu harek ez zuen zerbaite duordea Joxek; BIHOTZA. Ezkilak-kanpaiak, maitasunez jotzen dakien bihotza, gaitxoengatik den guzia ematen dakien bihotza, Herria maite duen Bihota eta Herriak apaiz bati ezar dakiokkeen "ez izen" zoragarriena ipini dio: JOXE XANTU.

Joxe Xantu ordea, Jaunari esker, ez da guztiz Xantu. Badu bere bekatutxoak; Bilbaoko Atletirentzat itxumen haundia du. Joxek hain maitea duen Athletic horren izenean Iribar, Irureta eta Txurruak, (hizlariak giputzak, gero Joxe!...) Ekipoaren ikurrin batekin, ostikolari guziek zinatu, omen egunaren bezperan eramane zioten. Lerdea zeriola gelditu zen Joxe. Honela esan omen zion Txurrukari: -Kontuz gero Panadero Diazekin,, Horrek egurra ematen dik eta...

Dirudienez, ordu asko igarotzen ditu Konpesanarioan gure Joxek. Ordu guztiak ordea, ez ditu otoitzerako. Partiduen gora-beherak jakiteko transistore koskor bat omendauka konpesanario bazterrean. Egun batez, joan zaio Txomin aitortzera: -Ay María Puisima. Ta... Joxe Xanturen erantzuna: "Bi ta huts, Atletixa irabazten joiak".

Joxetxo, Bergarako Profetatxoaren jakinduria baino mila aldiz nahiago diat herria maite duen hire bihotz ederra. Zorionak!.

AROSTEGI

DONOSTIAKO SEMINARIOAZ

ZERUKO ARGIA aldizkariaren bidez agur t'erdi. Donostiako seminarioaz berri emateko hemen gaituzue. Denok dakizuen bezala, edo zenekiten bezala, abenduaren 8an "Seminarioaren eguna" ospatzen dugu. Batzuentzat aintzinako gauzak piztea izanen da, besteentzat berriz galdera txundigarri hau: Bai al dago Seminarioa?, eta beste batzuentzat berriz: zer eta nola dago Seminarioa?, zer egiten dute?... Proselitismo eta propaganda kutsu guztiak bazterrean utzirik, soil-soilik eta xeheki gure seminarioaren egoera azaldu nahi genizueke, hots, seminarioaren berri eman, nola dagoen, zenbat garen, zer egi-ten dugun, eta abar.

1976-77 IKASURTEA

a) APAIZGAIEN KOPURUA

- Eliz barrutiko apaizgaiak: 23 (Hoieta-
tik bik, esperientzia gisa, ikasketak utzirik
dituzte).

- Erlijioso anaidietako ikasleak: 9 (4 je-
suita, 3 kaputxino, marianista bat eta kar-
meldar bat);

- 1976-77 ikasurtean matrikulaturik
dauden ikasle guztiak: 30.

b) AKADEMIK BIZITZA

Ikasurteak: urte guztietan hiru ikasmaila
antolatzen dira: lehenengobi ikastmailak
sarrera modukoak, eta teologiko ikasmaila
bat (teologiko ikastmailak zikliko eran
ematen dira). Urte honetan 5 maila.

Irakasleak: nolabait parte hartzen dute-
nak 19 dira. Hoietatik 15, gure Eliz barru-
tikoak; eta 4 berriz, beste euskal eliz ba-
rrutietakoak (Bilbo, Gasteiz eta Iruinea).

Ikasleak: 30.

Akademik batzordea; 3 irakaslerekin
(tutorekin) (ikasmaila bakoitzeko ardura-
dunekin) osatzen da, Erretorearen zu-
zendaritzapean.

Aldi berean egiten diren kanpoko ikas-
ketak: lehenengo bi ikasurteetan (sarrera
modukoak), apaizgaiak beren eliz ikaske-
tak profesional lan batekin edo beste ka-
rrera batekin batera daiteke.

- Magisterioa: 5 ikasle (bik agiria edo ti-
tulua dute).

- Ekonomik Zientziak: ikasle 1 (badu
agiria edo titulua).

- Deretxoa: ikasle 1.

- "Filosofia y letras": ikasle 1.

- Komertzioa: ikasle 1.

- Esku lana: 2 ikasle.

Euskararen ikasketa: ikasle guztiak
euskara ikastea derrigorrezkoa dute. Gaur
egun, hiru mailatan banaturik aurketzen
dira.

Liburutegia: gaurko liburutegiak 45.000
idas-lan ditu eta 200 aldizkari hartzen di-
tu.

d) ELKAR-BIZITZA

Taldeak: Apaizgaiak Seminario etxean
ez dira bizi; hiru taldetan banaturik, etxe-
bizitzetan kokatzen dira. Bizi-toki hauek
Antiguoko hauzoan, Herreran eta Altzan
(Los Boscos-en) daude. Beste apaizgaiak
ADSIS kristau elkartearen, Bokazio Pasto-
raltzaren etxean aurkitzen dira.

Hezitzaileak: 3 hezitzaile ditugu, talde
bakoitzeko arduradun. Hezitzaile hauek
eta Erretorea astero biltzen dira, Semina-
rioko martxari jarraitzeko.

Hezitzaile eta Arduradunen taldea: Ha-
mabostera hiru hezitzaile, ikasmaila ba-

koitzeko arduraduna eta Erretorea biltzen
dira, Seminarioko martxa elkarrekin pen-
tsatzeko, ikusteko eta zuzentzeko.

Elkar-bizitza eguna: Azteazkenero
apaizgai guztiak, Eukaristia ospatzeko,
elkarren artean afaltzeko eta gai garrantzi-
tsu batzuez gogoeta egiteko eta abarreta-
rako biltzen dira.

Beste elkar ekintzak: Erretiroak, gogoe-
ta egunak, ikastaldiak, gogojardunak, eta
abar.

Pastoral ekintza: Apaizgaiak taldetan
bizi diren lekuetan edo bakoitzaren jato-
rrizko herrian parte hartzen dute.

Gogan izan behar da, apaiz oro, gotzain
oro, lehenik diakonu dela, hau da, zerbi-
tzari dela. Zerbitzari izanaz Euskal Herri-
ko errealitatean murgildu behar du, Kris-
toren mezua biziak eta eramanaz. Guztien
artearen txikiena izatea eta guztien zerbi-
tzurako, horixe da apaiz lan guztiaren oi-
narria.

Eta amaitzeko, Paulok dioena da gure
helburu:

Ez gabilta jauntxokeria zuen fedea agin-
du nahirik, Zuen poza lagundu nahirik
gabilta" (2. Kor. 1, 24).

DONOSTIAKO SEMINARIOA

IKASURTEA

Azken 10 urte hauetan
apaiztu diren apaizak

Azken 10 urte hauetako
apaizgaiei kopurua

1966-67	7	182
1967-68	5	136
1968-69	13	76
1969-70	8	69
1970-71	10	46
1971-72	12	44
1972-73	6	23
1973-74	5	14
1974-75	2	14
1975-76	0	21
1976-77	4	23

Aurtengo kanpainan, 1976-77, Espainian, behar baino 215.000 tonelada gehiago sortuko omen da azukrea. Andaluzian dagoeneko bildu dira 3.400.000 tonelada erremolatxa eta ehuneko 13 ematen dutelarik, badira 450.000 tonelada. Hortaz gainera, beste 5.500.000 tonelada erremolatx bilduko dira Ebro eta Duero hiba inguruko lurretan eta erdi aldean; beraz ehuneko 13 azukre ateratzen bazaie, beste 715.000 tonelada emango dituzte.

Aurreko urte batean edo bitan larri ibili ginen; baina oraingo hontan, ahoa gozatu beharrean gara !!!

Eguzkilorea eta soja

Azkenengo kalkuluak diotenez, aurtengo eguzkilore uzta, osta osta iritxiko da 270.000 toneladatar. Iaz 318.500 tonelada bildu ziren ale hontatik, beraz aurtengo ehuneko 15 bat gutxiago.

Sojaren produzioa berriz okerrago dabil, urtetik urtera ari da jeisten. Orain dela 3 urte, 30.000 tonelada sortu ziren; iaz 15.000 eta aurtengo, 2.000 bilduko omen dira gehienez ere.

Pentsutarako gero eta beharrezkoago ditugu bat eta bestea, eta Iparrameriketarik nahi beste bialduko diguten esperantza ezin galduko dugu; baina berak nahi duten prezioan eta lepotik hartzen gaituzte.

Martxa hontan ez gara berehala libratuko lazotik !!!

Artoa

Artalearen prezio berria 10,20 pezta izango dela erabakia gelditu da, Nekazaritzako ministerioan diotenez. Trato hori egitera artoa produzitzen duten nekazariak alde batetik eta pentsutarako erositen dutenak bestetik bildu ziren FORPPA juez zutela. Nekazarien hermandadeko ordezkariak, pentsu fabriken ordezkariak, SEBPAkoak eta FORPPAkoak akordio hortara iritxi ziren.

Ikusiko dugu datorren neguan zenbatean iristen den guranaiño !!

Haragia

Kanpotik dakarte 8.000 tonelada erosteko tratoa egin zuen Espainiak. Hoi-etatik 4.000 tonelada urrilean iristekotan eta beste erdia, orain azaroan. Prezioa 1.090tik hasi eta 1.180 dolar bitarte hori dute toneladako. Kiloko 75-80 pezta datur gutxi gora behera,

Zu zekorria gizendu ezinik ari bazez ere, ez ikaratu; sortuko da nondik edo handik.

Beste nonbait irakurri dutanez, berriz, 8 ez ezik 10.000 tonelada dira Espainiak Argentinari erositako haragia, eta gainera, Montevideon beste erosketa batzuk egiten zebiltzen, Uruguaytik ere kartzeko.

Zekorrak joan den udan diru egin badu ere, nor daki zer gertatuko den 10 edo 20 mila tonelada kanpotik ekarri eta

**Hango
eta
hemengo
berriak**

AZUKREA GEHIEGI

salgai jartzen badituzte. Ez da besteren beharrik izango hiruzpalau hilabetez haragiaren prezioa lur jota uzteko.

Lehortea

Joan den udan lehortea izan zen baztar askotan. Pasa zen; baina haren ondori-oak, ez pentsa bukatu direnik. Udaberri- an hurrengo negurako bildutako pillatik, jaten, aritu ziren dudak behiak. Beraz, orain neguaren sarreran, begiratu zenbaterainoko ganadujatena pilla daukazu eta kontuak atera udaberriraino nola iritxiko zeran.

Etxean nahikoa badaukazu, ondo zaude; ez badaukazu, erne ibili. Ez esperatu aurtengo neguan ezer merke erosiko duzunik, baztar askotan jan baitzituzten udan, negurako jasota zeuzkatenak. Lastoak ere istimazioa izango du, zerbait eman beharko zaieta udaberrira arte irauten erazteko.

C.O.S.A.

Hilabeteetan zehar harremanak izan ondoren, azkenik egin gelditu da Oviedon "Mancomunidad de Cámaras Agrarias del Norte de España" delakoa. Ondorengo probintzi hauek hartzen ditu: Coruña, Nugo, Orense, Pontevedra, Asturias, Leon, Araba, Bizkaia eta Gipuzkoa.

Nafarroa ez da ageri. Harritzekoa al da ?

C.N.J.A.

Joan den urrilaren 5an, 40 probintzi- etako 100 bat nekazari gazte bildura, bern elkarte hau sindikatu bihurtzea erabaki zuten. Sindikatu hori independentea izango omen da, alderdi politikoein loturarik gabe, eta nahi duenarentzat.

Beste gehiagoren artean helburu bat, urtearen azkeneko probintzi bakoitzean 100 nekazari gazte elkarerako topatzea, jarria dute.

CC.LL./Terra

Komisio hauetatik sortuko omen da Galiziako nekazarien sindikatua. Bilerak egin dituzte hauzo, herrixka eta baileratan. Urrilaren 14ean Santiagon egin zituzten deklarazioetan diotenez, Galiziako nekazaritzaren eraberritzea iritxi nahi dute, gailego herriak aukeratzen duen bidetik.

P.A.E.

Partido Agrario Español delako honek, Espainiako nekazari egituraren aldaketa eskatzen du, eta lurraren jabe izateko sistimarena. Latifundioak kendu, manifundioak ere bai, eta basotarako ez badira behintzat, baita Estaduaren lurra ere. Lurraren jabe nekazaria izan dedila, luberriak egin, eta erabiltzen ez diren lurra espropiatu, nekazarien artean partitzeko.

Azaroan

Azaroan izatekoa da nekazarien organizazio guztien laugarren elkar topatzea. Bilera hortara, organizazio guztiek, elkarren parteko hitzegitera joan behar omen dute.

Siglak

Baserritarrok ere hasi beharko dugu siglak ikasten. Bolara dute oraintxe arraiok ez badu !!!

LURGINTZA

Nekazarien Elkartea

BASERRITARREN ZERBITZUTAN

Zona Residencial Paulo VI - 7
Urrutizkila, 81 14 31
Andia 7, 1.^a
Urrutizkila, 65 16 33

AZPEITIA
TOLOSA

Hiru urte dira Yom Kippuren gerra ondoko petrolioaren prezio altxaketa izan zela. Geroztik, aldizkariak eta albistariak nahikoa idatzi dute gai honi buruz eta oraindik ere mintzatuko direla uste dut.

Prezio altxaketa honen ondorioa: petrolio esportatzaileek beren dirukutxak diruz beteta ikusi dituzte. Estatu hauekako kapazidade ekonomikoa erabat indarturik geratu da, baina rekursu ekonomikohoriek eboluzionatzen nola ari dira?

Lehen momentuan uste izan zen petrolio-kapital hauek estatu haiei autonomikoki jokatzeko posibilitatea emango zietela eta estatu hauen markua harturik eskualde geografiko berezi bat sortuko zuela desaroilo ekonomiko autonomo bati bultzatuz. Baina egungo analisi berriak egin ondoin honelakorik ez da gertatu eta ez da ari gertatzen.

Azken finean, kapital hauek munduko azoka internazionaletan murgildurik geratu dira, industrial estadien zerbitzutan noski. Estatu aberats hauek sortutako erakunde ekonomikoa indartu egin dira petrolio-kapital hauekin, eta kapitalist sistema gehiago finkatu, Hirugarren Munduko Herrien kaltetan.

Kapital berri hauek erabat internalizaturik geratu dira. Are gehiago, Mendebaliziata geratu dira. Bide hortan bi era desberdin ikus ditzakegu: 1) Mendebaleko trust bankarioak erabat sartu dira petrolio esportatzaile herrietan eta 2) esportatzaile estadietako bankuak azkar desaroilatu dira Mendebaleko estadietan, industrial estadietaz ongarri delarik. Era hortan, petrolio kapitalak kanalizatuta geratu dira, beren Mendebal alderako bidean hauen zerbitzurako geratuz. Adibidez, Ipar Ameriketako banku handienan atzerriko irabaziak, ehuneko 15-20 igoko omen dira datorren urtean.

Beste aldetik, mendebaleko diruetxe handiak era askotan finkatu dira petrolio esportatzaile herrietan. Toki batzuetan, barruko legeak galazten dutenetan, of America eta beste zerrenda luze batek zenbait diru-etxeren zuzendaritza hartu dute. Laguntza honen bidez, diruak, toki-rik egokienetara daramatzate, banku hauen etxe zentraletara alegia.

Beste kasu batzuetan, Kweiten bezala, diruetxe berrien kapitalak nahasiak dira, zatirik txikiena atzeritarrena delarik, legeek ez baitiete onartzen zati handiagorik; baina legeek ez dute ezertxo esaten etxe hauen zuzendaritzaz. Modu honetan petrolio-kapitalak internazional azokara ekarriko dituzte, erdi eta epe luzerako inbertitzen direlarik.

Azkenaldira arte, operazio finanzia hauek Beyruthen egiten ziren, baina gerra

KAPITALEN INTERNAZIO- NALIZAZIOA

zibila medio dela, posizio hori galdu egin du; egun, operazio hauek Europa aldean zentralizatuta geratu dira eta bulegoak Atenasen, Ammanen eta El Cairen, lanak errazteko.

Hiru estadiak bakarrik gordetzen dituzte beren estruktura finanzia nazionalak: Libiak, Irakke eta Argeliak. Beste bankutik gehienak erabat internazionalizaturik daude. Kapitalen konzentrazio honek beste ondorio bat dakar: oligarkia internazional baten konformazioa, nahiz oraindik beren artean zenbait kontraesan ez-antagoniko asko eduki. Oligarkia honen konformazioa, zalantzarik gabe, integrazio ekonomikoren ondorioa besterik ez da, eta alderantziz.

Garai batean uste zen, Venezuela eta Iran bezalako estadiak bere inguruan eskualde ekonomiko sendoak sortuko zituztela, baina gertaerek erabat gezurtatu dute teoria hau. Kapitalismoaren periferian dauden hauek periferiko subdesaroiloan jarraituko dute edo zenbait aurreramendu izaten badute ere, ez dira industrializatu mailara iritsiko. Beste aldetik, petroliorik ez duten herriek 4. Munduko blokea osatuko dute.

OPEPeko estadiak azkeneko estadi hauei laguntza ekonomikoa ematekotas geratu dira. Baina helburu honekin izendatutako fondoak oso eskasak dira -800 miloi dolar bakarrik- hainbeste behar duten herri hauentzako. Fondo hauek, oso sakabanaturik ematen dituzte gainera. Politikoki ere baldintzatuak daude. Konzesio hauen bidez, 4 Munduko herriak "rekolonizatze" era berri bat izanik, kontsumoa oso txikia izanik eta industrializatu estadi pean gehiago jarraitzen dute. Petrolioaren prezio altxaketaren ondoin, mendebaleko estadiak laguntza gutxi egin dute, petrolio esportatzaileei zama handiagoa ezarri. Adibidez, FAOko nekazaritzarako planak aurrera eramateko fondoetatik erdia, OPEPeko estadiak ordaindu behar dute. Bitartean, estadi hauen errenta osoak, petrolioaren prezioak igo ondoin, Mendebaleko estadietako errenta osoaren ehuneko 5 bakarrik osatzen du.

Azkenik, petrolioaren prezio altxaketak Laugarren Munduko Herrien egoera erabat txartu egin du. Orain herri hauen zorrrak asko handitu dira. Beren industrializazioa zailagoa izango da, kosto handiagok dituztelakoz; bitartean, imperialismoaren azpian gehiago murgilduta geratu dira.

Hutsune honi nolabait erantzuteko, Colomboko bileran, Bandaranike andreak herri behartsuek banku bat sortu behar zutela zioen, beren industrializazioarako fondoak biltzeko asmoaz. Oraingoz utopia baino gehiago urrats bat izango litzaiteke. Beste aldetik, industrializazioak aurrera jotzeko, estadi industrializatu eta behartsuen arteko aldageta komertzialak balio berdinean finkaturik egin behar litzaiteke eta benetako kooperazioa lortu, bestela kondanata leudeke proiektu guztiak. Baina gauza hauek denak eskatzea, produkzioko harremanak aldatzea litzaiteke.

B. BAKAIOA

**kirolzaleen
zerbitzutan**

**miner
donostia**

☎ 41 22 72

bulebar irekia

ESB izan da, abenduaren 15eko erreferendumaz publikoki lehen mintzatu den euskal politik indarra. Euskal Sozialista Biltzarrak abstentzioa proposatu du Andoni Kaieroren ahoz.

ESB, euskal ezkeraren alderdirik zuhurrenatzat jo daiteke. Hildo beretik suposa daitezke, beraz, gainerako alternatibak ere. Izan ere, Telesforo Monzon garbi asko mintzatu zitazigun joan zen astean Z. ARGIA honetan, eta badirudi KAS berdintsu azaldu dela Bilbon.

Nahiz eta estatu mailan abstentziazko portzentaiarik handiena Euskal Herrian izango dela inkestek esan, beharrezko litzateke indar abertzale guztien arteko behingo piangintza orokor eta bateratua, abstentzioaren arrazoiak zehatz mehatz aipatuz gainera.

Izan ere, interesgarri izan daiteke ikustea, era honetako konbokatorietarako jende arruntaren artean zer nolako oihartzuna duketen, bai eta zer medioez baliatzen diren ere.

Udalek arrazoiak

Iruineko Hauzitegiak arrazoiak eman die Gipuzkoako Gobernariaren erabakiaren kontra atera ziren udalei.

Maiatzaren Sean, Araba, Gipuzkoa eta Bizkaiko hainbat udaletako hirurogeiren bat alkate eta kontzejal bildu ziren Bergarako Udaletxean. Bilerarik ez zen ordea eratu, Zibil Gobernutik ez eratzeke agindua jaso baitzen. Horrez gainera, Gobernariak Bergarako Udalak foruen berriztapenari eta autonomi estatutoari buruz harturik zituen erabakien prozedura geldierazi zuen, legearen kontra zirela eta..

Bergarako Udalak (eta beste hainbatek) errekursoa egin zuen, eta Iruineko Hauzitegiak arrazoi eman dio sei hilabete gerorago, planteatzen ziren eskakizunak ez zirela legearen kontrakoak, eta Gobernariaren jarrera "aginte-gehiegikeria" edo antza.

Dena den, arrazoiz zein ez, Gobernariak udalen mugimendua geldierazi zuen pil-pil zegoen garaian, eta agian horixe izan zitekeen, izan ere, bere helbururik behinena.

Soka horretako zenbait alkaterekin mintzatu gara, ondoko estrategiaz jakin nahi asmoz, eta erantzuna uzkur samarra izan da, "kazetariak dakizuen guztia esateko ohitura duzue-ta". Hala ere, "arazoa ez da hemen geratzen" ere, esan digute. proposatu duenez, honako bi puntu hauk jakinerazi dituzte:

1.- Espainiarraren Forua delakoaren 10 artikulua deuseztatu berri denez, lege horren arauera lehendakik aukeraturiko diputatuak kolokan geratzen dira.

2.- Kontraesan bat litzateke, lehenagoko sistema organikoaz aukeraturiko diputatu hoiek orain lehendakaria hautatzea.

- Bestalde, Aretxabaleta, Arrasate, Azkoiti, Azpeiti, Belaunza, Ezkioga, Gabiria, Hernani, Legazpia, Oiñati, Oizartun, Ordizia, Ormaiztegi, Segura, Urretxua, Usurbil, Zaldibia, Zegama eta Zestoako alkateak Legazpian bildu berri dira, eta sektore pribatu batek Gipuzkoako Diputazioko lehendakariartzat arako Joakin Aperribay

Entresari eta merkatafi sindikatoak

Legez nolabaiteko elkarte edota sozietate anonimoak diren arren, noizbait sindikatu bezala funtzionatu beharko duten entresari eta merkatarien erakundeak mamitzen ari dira iadantik.

- Txiki eta erdi mailako entresariei dago kienez, EKOR sindikatoak "irudi-argitzea-kanpainari" ekin behar omen dio, gertatuak gertatu ondoren nahasmendua ikaragarria baita, GARAI eta GOIZ-ARGI euskal aldizkarien informazioa lekuko.

Bere zereginetako bat sekretari berria bilatzea bide da, eta dagoeneko pertsona konkreturen bat aukeratu samarrak omen da kargu horretarako. Horrez gainera, laster asko folleto gisako txosten bat argitaratuko omen, euskaraz zein erdaraz.

EKOR 123 afiliaturekin hasi da, eta teoriak etorkizun oparorik ezin zaio uka, Gipuzkoan bakarrik 5706 entresa baitira 50 langile baino gutiago dituztenak, 416 50etik 250era, eta 91 250etik gorakoak (1974eko datuak).

- Merkatariek ere leuean hasi dira beren alde tik. Donostian zein Tolosa inguruan polito funtzionatzen du ELKARTE izenekoak, Gasteizen SECOVIK eta Bilbon Parte Zaharrekoenak bati pat. Hiru hauk Iruinean bildu dira berriki, Na farroan ere zerbait egin asmoz.

Deba eskualdean ere oraintsu hasi dira ELKARTEkook beren adarrak zabaltzen, gero Gipuzkoa guztian zehar hedatu asmoz. Gipuzkoan 12.642 merkataria daude, 2.143 "mayorista" eta gainerako 10.499 "minorista" direlarik.

Kili-Kili

Kili-Kili alfabetatze taldeak agiriko protesta jakinerazi du, Bilboko manifestazio bateko zabalkunderako erabili txarteletan haren irudiaz ("Kili-kili" mutikoarena) baliatu izan direlako antolatzaileak.

KILI-KILI erakundeak garbi utzi nahi

izan du, bere helburua neska-mutil euskaldunei euskaraz irakurtzen eta idazten irakastea baizik ez dela.

- Bilboko "Euskerazaleak" deitu elkar teak KILI-KILI izeneko aldizkari bat atera behar omen du. Haur eta gaztetxoentzat buruturiko ipuin eta kontakizun ez osatu ko da, eta hilean behin argitara emango.

Izan ere, KILI-KILI pertsonaia aldizkari bateko protagonista izateko sortu zuen Jose Antonio Retolazak-1966 urtean. Baimenik gabe atera zen; lehen zenbakia ehun aletakoa izan zen, baina boskarrena atera orduko 2.000 ale zabaldu ziren. Antolatzaileak beldurtu egin ziren, baimena eskatzea erabaki zuten, bada ezpada ere, eta, gaur arte...

BOTATZEKOTAN,
KANPORA
IZAN BEHAR,
NOSKI

Irakaskuntza hobe baten alde maisua aurten ere huelgan

NAFARROAN

Zerbitzuen antolaketaren mailak erakusten du ongienik herri baten aurrerakuntzaren neurria. Nolako zerbitzuak halako herri maila.

Eta hori ematen duenak, egungo egoera gogoan hartuz behe beheko mailan, lur jota, gaudela ez dago dudarik. Irakaskuntzako langileek, eskabideak ia hutsean geratzen direla ikusita, beste biderik ez dutelarik, huelgara jo dute. Eta ez nolanahi gero. Ia maisu guztiek, estaduaren eskolatan diharduten maisu guztiek, lanari utzi diote.

Ministerioari ez zaio batere atsegin izan ez eskabidea, are gutxiago jokabidea. Jende guztiaren aurrean maisuen goi mailako egoera, azken urteotan egin duten gorakada, eta abar, erakutsi nahi izan du. Gizartearen eta maisuen arteko etena sortarazi nahi izan du, gizarte indarraz maisuen aurka jarrerazi nahirik.

Zer da, bada, funtsean maisuek eskatzen dutena?

Hona hemen laburturik punturik nagusiak:

- Irakaskuntzaren kalitatea hobetzea.
- Haurren alerik eskolatu gabe ez uztea. Ez dadiela haurrik eskolarik gabe aurkitu, gelak, haurren kopuruari dagokionez, mugatuak izan daitezela.
- Kontratatu gisa, interino gisa dauden maisuen, eta paroan dauden maisuen problema konpon dezatela.
- Maisuak erabat eta osoki irakaskuntzari atxikiak bizi daitezela, pluriempleoaren konponbidetara jo gabe.
- Jubilatzeke urte muga jatsi dezatela.
- Elebitasuna irakaskuntzan martxan jar dezatela.

Eskabide zerrenda laburra izanik, bertan bilduak dituzten problemen arazorik larrienetakoak.

Indarrera jo beste erremediorik ez dute izan, eta ekintza hau, azken finean, irakaskuntzaren onerako izango dela ez dute dudarik egiten. Idazten ari garen momentuan elkarturik daude, indarrean eta zerbait onik lortuko duten itxaropenez gainera.

Eta maisuen huelga arazo hau aipatu dugunez geroz, irakaskuntzaren arazoak Euskadirentzat garrantzi handirik duenez geroz, halako puntu batzuk aipatu

nahi ditut, gogoeta gisa, geure irakaskuntza arazoari hel diezaiogun.

Azken urteotan pauso haundiak eman dira irakaskuntzaren zereginaren arrastotik. Irakaskuntza heziketaren zerbitzuan jarri behar dela garbi dago.

Irakaskuntza jator bat ez da asko erakustea, jakintza kontsumoa indartzea, titularen morrontzapean jaustea, besteak zapalduz bizitzeko gai egitea, egungo gizarte egiturak, antolamendua, ontzat ematea. Hitz batetan esanda, gaurko irakaskuntza legeak Ministerio batek egin ditu, politikoki sistemari lagun diezaiokeen arabera egin du, jakineko interes batzuren zerbitzutan egin du. Sistema zapaltzailea den bezala, irakaskuntza ere zapaltzaile bilakatu da. Irakasleak jabeturik daude honetaz, baita hauzo elkarte, kultur talde, eta abar.

Demokrazia gezur hutsa izango da zenbait gauza aldatzen ez den bitartean. Eta Euskadiko irakaskuntza egoera euskaldunok bakarrik alda dezakeg. Bestek ez digu lagunduko, euskara goi mailako istudiotarako baliagarritzat jotzen ez duen lehen-dakariengandik ez dezakegu ezertxo ere espero. Geuk landu beharko dugu geure sora.

Euskal Herri zapalduak erantzun bat eman zuen, Ikastolak sortu zituen, pauso haundi bat izan zen. Geroztik, Ikastolak indartu zitzaizkigun. Ikastolak indartuz doaz.

Orain beste pauso bat ematea eskatzen zaigu, Euskaditik eta Euskadirako irakaskuntza molde batzuk lantzea, irakaskuntzaren bidez askatasunaren aldeko pausoak emanaz joatea.

Hau ez da Gorteetan, telebisio aurrean, txalo artean, erabaki leikeen zerbait. Gure eguneroko lanak eta borrokak bakarrik erabaki dazake hori. Eta maisu nazionalen borroka Euskadiren onerako dadin guztien beharra eta laguntza sumatzen da. Zenbait maisu ez da gutara izango, baina bada horien artean gogo onez dabilenik ere. Maisuak irabazten ikasten ez baldin badugu, erdi bidean geratuko gara.●

MIKEL UGALDE

Azaroaren 19an egin asmoz ziren batzarrea egitea galerazi egin zien Nafarroako maixu estalei. Hori zela eta kazetaurreko elkarrizketa bat moldatu zuten.

Diru eskeaz baino gehiago umeen hezicraz kezkatzen zirela adierazi zuten: eskola, hutsean, denei eta ondo ematearen alde zirela. "Maixuen eta eskolumeen interresen alde egitera beharturik gara".

8 bailara dituzte eta bailara bakoitzetik ordezkariak badituzte. Ikastetxe bakoitzetik ere bai.

Honela banatzen dira maixuak:

Iruinea inguruan	264
Iruinean	371
Sanguesan	120
Donezteben	131
Tudelan	220
Sakanan	138
Tafallan	250
Lizarran	164
Guztira	1.658

DONOSTIAKO MAGISTERIO-KOEK E.G.B.KO IRAKASLEEKIN BAT

Magisterioko ikasleok, bihar irakaskuntzako langile izango garenok, geurek egiten ditugu E.G.B.ko irakasleen reibindikazioak.

Horregaitik batzarrean bildurik berarekin batzea erabaki dugu, geldialdi bati hasiera emanaz.

- Reibindikazio ekonomikoak beharrezkoak ikusten ditugu irakaskuntzako kalitatea hobegotzeko.

- Beharrezkoa ikusten dugu ere, oposizio eta tankerako neurrien deusezte, irakasleen arteko zatiketekin bukatuaz.

- Irakaskuntzeko kontrola (maila guztietan ikasleen artean programaketak, examinak, gaiak, kultur arloko lan guztiak eta abar). Ikasle eta irakasleen partizipazio osoa lortu arte zentro bakoitzean, eta irakaskuntzako plangintza osoan.

- Elebitasuna irakaskuntzako maila guztietara zabaltzea, hontako beharrezkoa delarik euskara Magisterion ezartzea.

MAGISTERIOKO IKASLEEN
BATZARREAK
1976-XI-25

soraluce

ERREMINTA - MAKINA KOOPERATIBA

APARTADO-37 TELF. 761440-41-42-43

Gure hizkuntza euskara da, herriak historian zehar gure kultura eta nortasuna adierazteko erabili duen hizkuntza. Hala ere, edo horregatik, euskara eta euskal kultura menperatuak eta zokoratuak izan dira beren deuseztean lortu nahian. Euskaldunon hizkuntza denez gero, eta bere egoera larriaz jabeturik, Magisterioko ikasleok beharrezkoa ikusten dugu premi haundiko neurriak hartzea euskara berriz Euzkadiko hizkuntza ofiziala izan dadin.

Hau egiabihurdadinbeharrezko deritzogu, euskara eta euskal kultura irakaskuntzan ezartzeari; honek berarekin darama "Escuela Universitaria del profesorado de E.G.B." delakoan lehenengoz ezartzea, zaila bait dirudi, gu bihar irakasle izango garenok, euskara eta euskaraz irakastea hau menperatzen ez badugu.

Behar honi erantzunaz, orain dela hiru urte, euskara derriorezko ikas gaia izan zedila eskatzen hasi ginen. Zuzendaritzaren aldetik ez genuen erantzunik jaso. Iaz berriro eskaera hau bai zuzendaritzari eta bai Erretoreari bihurtu genien. Bien erantzuna hau izan zelarik: "El imponer el euskara como obligatorio es antidemocrático, porque hay que respetar los derechos de las minorías". Hildo berek jarraituaz, aurten zuzendariak lelo bera errepikatu digu: Después de cuarenta años de dictadura, no implantemos otra dictadura. "Argigarri eta esan nahi handikoa dela uste dugu, dena erabat goitik behera ezarri digutenek, hala nola ikaske-ta plangintza osoa. Programaketak eta "optativo" dioten gaiak ere, "demokrazia" eta pertsonen eta minorien eskubidearen izenean, euskara eta Magisterioko ikasleen batzarrak erabakitakoak arbuia-tzea.

Iaz euskaraz hitz egiteko eta erakusteko gai ez den maixu bat eskeini ziguten 800 ikasleentzako, eta berau eskola orduz kanpo. Hau dela eta gure aldetik antolatu genituen klaseak.

Aurten euskarako katedra ipini dute, Euskaltzaindiko irakasle batekin, baina subentziorik gabe; Diputazioa izan da subentzio honen emaila.

Konzesio honi egindako publizitatea salatzen dugu, aldatu ez den benetako egocera estaltzeko eginga izan bait da, beren justifikazio hutsean bihurtu. Ez dugu onartzen kanpora azaldu duten triunfalismoa, eskaxa iruditzen ba zaigu bai subentzioa bai irakasle bakarra 900 ikaslerentzat.

klaseak hasi dira (orduz kanpo noski), hiru maila eratu dituzte:

- lehen maila lehen kursoan
- bigarren maila bigarren kursoan
- hirugarren maila hirugarren kursoan

Mailaketa hau erabat irrazionala da; adierazgarria da gela batetan 160 ikasle egotea.

Eskeini digutenez, ez gaude ados, eta horregatik kurso hontarako exijitzen dugu:

- Zortzi irakasle eskola guztirako.
- Bost ordu astean, eskola orduen ba-

Donostiako Magisteriokoek

Euskara nahi behar dugu

rruan.

- Hamabosnako taldeak gehien bezala.
- Behar hauei erantzungo dien subentzioa.

- Praktikak ikastoletan egin ahal izatea (oraingoz eskola estataletan egiten dira.)

- Euskal ikuspegia asignatura guztietan.

- Eskola dokumentu guziak ele bitara izan daitezela.

- Euskara ez dakiten irakasleak ikasten hasi ditezela.

- Irakasleak kontratatzerakoan euskara jakitea beharrezkoa izan dadila.

Eskolatik euskaraz hitzegiten irteteko asmoa baldin badugu, guk ikasleok uste dugu, esijitu daitezkeen baldintza minimoak hauek direla. Gainon antzekoa problema isiltzea eta baztertzea da, katedren konnezioari publizitate asko ematen bazaio ere.

Euskal Herriko elkarte, talde eta instituzio guztiei dei bat egiten dizuegu euskara irakaskuntzan errealitate bihurtu dadin Euskal Unibertsitateruntz abiatuaz.

Magisterioko ikasleok zuen laguntza behar dugu.●

MAGISTERIOKO IKASLEEN
BATZARRA

o y a l s. a.

Oyal eta eforru almazena

Paregabekoak Bikañenak

GARIBAY, 4 - TELF. 414304

DONOSTIA

Euskararen egoera Donostiako Injinadore Eskolan

Juan Mari Barrenetxea.

Injinadore eta fisikako ikasleen artean, orain berriki inkesta bat zabaldu da euskarari buruz ze giro nabari den jakin asmoz. Inkestatuak, 430 izan dira eta hona, erantzunek ze portzentaia eskaintzen duten:

1.- Euskaraz ba ahal dakizu?	
Bai.....	19,86
Ez.....	47,04
Erdizka.....	29,79
2.- Injinadore eskolan euskarazko klaseak hartzen dituzu?	
Bai.....	21,04
Ez.....	77,30
3.- Euskara beharrezkoa dela pentsatzen ahal duzu?	
Bai.....	68,09
Ez.....	28,37
4.- Zein ordutan pentsatzen duzu izan behar liratekeela euskarazko klaseak?	
Klase ordutan.....	48,94
Klase ordutatik kanpo.....	45,15
5.- Ordaindu behar direla uste ahal duzu euskarazko klaseak?	
Nork? Zuk.....	22,7
Eskolak.....	65,48
6.- Zertan erabili behar da euskara? Noiz?	
Etxean.....	
Kalean.....	

Ikastolan.....	27,42
Komunikabideetan.....	
Leku guztitan.....	67,85

7.-Euskara ipiniko ote da inoiz beste hizkuntzen mailan?

Bai.....	55,79
Ez.....	28,13

8.- Zure gurasoek euskaraz ba ahal daki-te?

Biek.....	26,71
Aitak.....	10,17
Amak.....	8,51
Inork ez.....	42,08

Hontaz kanpo, euskarazko klase batzuk antolatuak dira, guztitara sei bat talde ihardun direlarik eta 90 bat ikasle bilduz. Hontarako, Eskola berak diru laguntza ttiki bat eman berri du.

Ikastaro haseran, elebitasunari buruz zuzendaritzarekin harreman batzuk izan ziren eta ofizialki onartua ez dagoen arren, bertako dei eta anuntzioak bi hizkuntzatan jartzeko eragozpenik ez dute. Hori bai, euskaratzeko jenderik ez dute, lan hori ikasle batzuek egin beharko lukete.

Hitzaldi, eta beste kultur lantxo batzuk aurrera atera nahi direnean ordea, oztopoak ugaritu egiten dira eta azkenean ezin da ezer askorik eratu.●

«Txaketaz aldatzeko» erarik dotoreena.

Une honetan daramaguna da. Txaketen aldatzea. Denori iristen bai zaigu eguneratzeko ordua.

Baina badira oraindikoa ere formak. Eta ez da beharrezko helburuak aldatzea txaketaz aldatzeko. Ezta alkandora aldatzea ere. Ez eta korbata ere. Ezta neurrizko traje bat egiteko ere.

Alda zaite jakiz. Gaur-gaurko, dotore, praktiko. Egungo estiloan. Garai berrien neurrian. Zure neurri hortan.

Auzmendi etxean.

AUZMENDI

Vergara, 1. Tfno. 414060.
DONOSTIA

Gizon jazkiak neurri-neurrian.

GOIKOETXEA - HERZE - IZTUETA hiru urtez itzalean

Joxe Goikoetxea, Mikel Herze eta Koldo Iztueta, Antton Urkiarekin batera, azaroaren 9an epaitu eta kaleratutakoak dira. Lehen hiru-
ei hogeita hiru urte eskatzen zien fiskalak eta laugarrenari zortzi, bai-
na, 713. zenbakian esan genuen bezala, "ez diete kulparik aurkitu".
Dena den, hor gelditzen dira hiru urtez jasan behar izan duten gartze-
la denbora eta komisaria. Gartzelako bizitzaz eta han gelditu direnez,
irtetea aurkitu duten giro politikoaz e.a. mintzo dira Goikoetxea,
Herze eta Iztueta.

BARRUKO GIROA

Herze 1973ko azaroaren 30ean harrapatu zuten, bere herrian Urretxun; Goikoetxea hu-
rrengo egunean, Caceresen, soldaduskan ze-
goela. Iztueta berriz 1974eko apirilaren 3an,
Iruñean, tiro bat hankan eta golpea buruan,
aurreko egunetik poliziaren ihesi zebila.
Lehen biak 1974eko irailetik eta hirugarrena
urritik, Carabanchelen egon dira. Martutene
betetzen zenean, estatuko beste gartzela ba-
tzuetara eramaten zituzten presoak; Iruñean
zazpi politiko besterik ez zeuden, baina Koldo
ere, ezeren esplikaziorik gabe, Madrile-
ko gartzelara eraman zuten.

"Haseran 3. galerian geunden; gero zulo
bat agertu zela eta gauzak asko gogortu zi-
ren: zazpi rekuento egunean —kumunei bost
egiten dizkiete— egunero 3 edo 4 zeldaren
miaketak... Gauza bat ikusten zen garbi: gar-
tzela barruan dagoen diskriminazioa; alde ba-
tetik Vila Reyes, SOFICOk jendea, e.a.,
beste presoekin egon ordez, enfermerian edo
izaten ziren, pribilegiozko tratuan han egon
beharko lukeen jendea tokiak kenduaz. Bes-
tetik, denboraldi batean "terrorista" eta bes-
te preso politikoen arteko bereizketa egin
zuten, toki desberdinetan jarriaz.

Urte horretako abenduan 27 eguneko go-
se greba egin zuten, kalean eta beste gartzela
batzuetan egin zen borrokarekin batera. Pre-
so politiko guztiak kaleratzea eta atzerrira-
tuak itzuli ahal izatea eskatzen zen orduan.

"Hamabi egun eduki gintuzten zigor ge-
letan, inkomunikaturik, ez irakurri, ez erre...
ezer egiterik ez genuela; gela ilun, ezko eta
hotz haietan, gauerako koltxo bat uzten zi-
gutela eta gainerontzean egun guztia zutik,
bestela zigortzen gintuztelako. Zeldetatik
enfermeriara eraman gintuzten eta han fun-
tzionarioen eta medikuen presioa izugarria
izan zen, gose greba moztu nahiaz.

Hogeigarren egunean ospitalera sartu
gintuzten, bat enfermerian hiltzen bada eran-
tzunkizuna gartzelako nagusiek bait dute,
baina ospitalean hilez gero, ez. Gose greba

honetan euskal abertzaleok bakarrik hartu
genuen parte".

1975eko abuztuan, epaiketak zirela eta
berriro gose grebari ekin zioten Carabanchel-
go presoek, FRAPeko eta PCEko batzu izan
ezik beste guztiek; alderdi honetako ba-
tzuek beranduago hasi zuten gose greba eta
lehenago bukatu. Besteen gose grebak hogei
egun iraun zuen, denbora guztia zeldatan.
Ondoren lau egun eduki zituzten errekuera-
tzen eta gero 40 egun zigor geletan, ohizko
egoeran; ezer ez irakurtzeko, e.a.

Azkenik, aurtengo abuztuan eman zuten
"amnistia" rekin, eta berau salatzearen 10
eguneko beste gose greba bat egin zuten Ca-
rabanchelgo euskaldunek, hoiaren artean Gas-
teizko huelgan harrapatutakoak.

Baina gartzelan larritasuna ez da preso e-
gotetik, zigortuta izatetik, ohizko egoera de-
segoki eta zapalduagatik bakarrik sortzen.

— Joxe Antonio Garmendia "Tupa"ren
kasua ere aipatzeko da; Carabanchelgo os-
pitalean hiru hilabetez egon zen, inkomuni-
katurik, monja baten kontura, —Sor Teresa—
honek dotriña besterik uzten ez ziola eta izu-
garrizko presoak eginaz berari. Interrogato-
rioak ere berak egiten zizkion. Inkomunika-
zioa kendu ziotenean eta beste presoekin tra-
tatzen, hasi izugarritzko aurrerakada egin zu-
en Tupak, baina orain Caceresen, inolako
tratamendurik gabe daukate.

— Joxe Mari Larrea, Basaurikoa, 22 urte,
7 urteko zigorra. Gasteizen harrapatu zuten
eta hiruzpalau bala sartu. Hanka barruan
burni bat du orain dela urtebete edo; ez daki
eren geldituko den ala ez, medikuak ez dio
begiratzen.

Kasu hauetaz aparte, Karlin Santxizek be-
hatzak gaizki dauzka, Felix Egiak ez du jo-
korik ukalondoa... eta lehen ere aipatua
izan den Isasaren kasu lazkarria.

Donostiako Arrazola medikuak ikusi de-
zan nahi du familiak baina gartzelako ardura-
dunek ukatu egiten diote hau.

Honeaz gainera, hauxe esan behar da:
Carabanchelgo ospitalean ez dago beharrez-
ko den egokierarik gaixoak zaintzeko; medi-
ku asko, oso axolakabe da gainera. Eta azke-
naldi honetan, sendatu beharrean dagoen
gutia ospital honetara ekartzen dute, nahiz
eta Donostian edo beste edozein tokitan ha-
rrapatua izan.

Hauek horrela izanik, presoak, gose gre-
ban daudenean edota bukatu ondoren, ez
dute medikuengandik laguntza haundirik izat-
en; alderantziz, mediku askok izugarritzko
presioa egiten die gose greba utz dezaten,
osasunez gaizki duadela esanaz, bildurtzeko".

... ETA BORROKA

Hainbat gose grebatan parte hartutakoak
dira Goikoetxea, Herze eta Iztueta. 1974eko
irail-urrian, Zaragozako gartzelan hasitako
borrokari beste gartzelak ere jarraitu zitzaiz-
kionean, astebete egin zuten Carabanchelgo-
ek. Hauek bertako preso politiko guztiak ga-
leri batean elkartzea eskatzen zuten batipat,
lehen aipatu zatiketaren garaia bait zen.

"Terroristetan ETA eta FRAPekoak sar-
tzen zituzten, nahiz eta "propaganda" edo
antzeko "delituak" izan.

presoak kalera

Gero denak elkartu zituzten, baina diskriminazioa, funtzionarioek eta gartzelako zuzendaritzak preso batzuei eta besteiei ematen dieten tratua oraindik garbia da.

Eta hau, are larriago gertatzen da osasunez ondo ez dauden presoentzat. Hoi-en artean ondoko kasuak aipa daitezke:

— Diego Elorrieta, Deriokoa, 60 urtekoa eta ezkontdua. 1974eko irailean harrapatu zuten eta oso gaizki, burua hautsita, eraman zuten komisariatik ospitalera 12 urteko zigorra du ganean eta amnistia ukatu egin diote.

— Franzisko Xabier Ruiz de Apodaka, Gazteizkoa, Barcelonan harrapatu zuten; orduko titoteoaren ondorioz hanka bat gaizki duen arren, ez zioten gartzelan bizikleta ortopedikorik sartzen utzi. Orain ospitalean dago eta bizikleta edukitzeko baimena eman diote.

— Joxe Mari Arruabarrena, "Tanke"; izterrezurra txikituta du eta hainbatetan operatu dute baina gehiagoren beharrean dago. Orain dela urtebete egin behar zioten operazio bat, baina atzeratu eta atzeratu ari dira, aitzaki-maitzaki. Hau ere Carabanchelgo ospitalean dago.

"1975eko urriaren 1ean, Txiki, Otaegi eta beste hiruren hilketak izan berri, Francok Plaza de Orienten egin zuen azken agerpen haren ondoren eta Madrilan lau gris hil zituztela eta —oraindik ez dago garbi nork hil zituen "ordena zaintzaile" andana bat hurbildu zen Carabanchelgo gartzelara eta sarrerako atea ere igaro zuten. Kapitan batek atzera egin arazi zitelako edo, ez ziren aurrerago sartu. Horrelako intentioak beste toki batzuetan ere izan dira: Ocaña, Barcelonan... Gertaera hauek garbi adierazten dute presoak izugarritzko seguritate falta batean aurkitzen direla eta horrelako arriskurik ez izatekotan lehen bait lehen atera behar direla gartzelatik.

Dena dela, gartzelatuak izugarritzko animoa dute. Barruan denbora ondo aprobetxatzen da, ikasteko eta ongi prestatzeko gose grebak e.a., nahiz eta barruko egoera larria izan, ez dira desesperazioz egiten, Herri guztiaren horroari jarraitzeko eta horrekin bat egiteko baizik. Herri borrokarik bakarrik aska ditzake presoak eta hori ongi dakite barruan daudenek. Buruan askatasuna eta iraultza bakarrik dute gartzelatuak eta hontan goraitzekoak dira, batipat, itzalean urte asko daramatzatenak".

ERREFORMARI EZ, ALTERNATIBARI BAI

"Orain arte nahikoa esan bada ere, ez dugu aipatu gabe utzi nahi abuztuaren 4ean Erregek emaniko "amnistia"; hori ez da ez amnistia, ez indulto... ezer ez. Preso batzu kaleratzerakoan euskal abertzaleekiko diskriminazioa garbia izan da.

Bestalde, sistema aldatzen zen den bitartean eta politik eskubideak benetan onartzen ez daiteke amnistiarik izan. Am-

nistiak politik aldaketa bat eskatzen du. Eta Suarez eta antzekoek, beren erreformarekin ez dute presorik askatuko, ez dute politik egoerarik aldatuko. Herriak berriro ere borrokan jarraitu beharko du, amnistia osoa lortu arte.

Izan ere erreforma itxura hutsezkoa da; oligarkiaren interesak gordetzera eta erregimena burges "demokrazi" itxurapean finkatzera zuzendurik doa. Benetako demokrazia lortzeko egungo agintea deuseztatu eta Herriak nahi duena eraiki behar da. Herriaren nahi hori, gure ustez, KASen politik alternatibako zortzi puntuetan jasorik dago, antifasista, antizentralista eta herrikoi denez gero. Badakusagu alternatiba hori beharrezkoa zela. Berdin langileen masa erakundeen sortzea ere; hontan pentsatzen dugu LAB eta LAK beren artean eta gero ELAren batzea izangorliratekeela beharrezko diren lehen pausoak.

Lehengo hariari jarraituz, "oposición moderada" delakoaren jokabidea salatu nahi dugu; erreformistatzat jotzen ditugu zeren ez bait doaz faszismoaren aurka, paktu baten bila nahi baizik; horrela, Gobernuaren jokoan erortzen dira, Herriaren nahiari uko eginaz. Hoiak ez dute inoiz bat egingo KASen alternatibarekin.

Bestalde ETA(pm)ren VII. Biltzarretik atera den erabakia, klaseko alderdi independentista eta iraultzailea sortzeko alegia, oso positibotzat jotzen dugu, beharrezkoa bait zen iraultza aurrera eramateko. Euskal langileena izan behar du alderdi horrek benetan.

Euskal Herri eta langilearen abangoardia.

HERRIA AURRERA

"Gartzelatik ateratzean, errepresioa gehitu egin dela ikusi dugu, eta hau da Suarezren "Reforma"ren benetako aurpegia; beharbada forma berriak erabiltzen dituzte, hoi-en artean talde "ezezagunak" e.a. Iparraldean ere berdin, errepresioa gero eta haundiagoa da.

Hala eta gutiz ere, Herriak izugarritzko aurrerakada egin duela ikusi dugu, bai jendeak agertzen duen politik kezkan abertzaletasunean eta izan diren mobilizazioetan, baita kultura aldetik ere, euskara ikasteko jendeak duen gogoan, euskal prentsak azkenaldi honetan egin duen aldaketan... Iparraldean oraindik lan haundia dago, bai politikan, baita kulturean ere. Hango borroka egiterakoan hemengo esperientzia kontutan hartu beharko litzateke. Eskualde hura industrializatzea beharrezkoa ikusten dugu; horrek nazional eta klase kontzientzia gehitzera lagunduko luke.

ELIXABETE GARMENDIA

Alkateak kukurrukuka torturari, ez; Aperribayri, ez

712.alean HERNANI IKARATAN dietu lanean detentzioez, etxe-miatzez, torturez eta atentaduez Hernaniko Elkarte eta Erakundeek egin salaketaren berri eman genuen.

Azaroaren 17an Hernaniko Udaletxeak, Elkarte eta Erakundeek egindako agiria onartua zuen eta Gipuzkoako Gobernadoreari, Gobernazioko ministroari eta Gobernu Buruzagiari bidaltzea erabaki.

Besteak beste hauxe onartu zuen: "Etxe miatze eta detentzioen aurka baldin bagaudu ere, gure protesta sakondu eta haunditu beharrean gara, detenitu batzuk zigortu, torturatu eta modu txarrean tratatuak izan direla jakinik. Espainia, torturarik egiten ez den Estatu bezala kontsideraturik dago, baina guk ziur ezeztatzeko hau, bai baitakigu Espainian tortura egiten dela".

Geroztik Gabiria, Azpeitia, Zaldibia, Eibar, Oiartzun, Lazkao, Ordizia, Arrasate, Elgeta, Aretxabaleta, Urretxu, Ormaiztegui, Eskoriaza, Bergara, Legazpia, Zegama, Usurbil, Belauntza eta Zestoako udaletxeek onartu dute.

Aperribairi ezetz

Lehen aipatu udaletxeek eta Ezkio eta Oinatikoez, ez dute lehengo erara aukeratuako lehendakariarik nahi Gipuzkoako Diputaziorako. Lehengo sistema izendatutako diputaduek aukeratuak bait lukete.

Gipuzkoako Udaletxe guztiei jokabide berdina har dezaten dei egiten diete, aldeketa garaia honetan duten erantzunkizunaz oharturik.

Denen gainetik kargu hau hartuko balu, Udaletxe hauek hauzitara eramango lukete Aperribay jauna.

KARMEN ANTIA gurekin

Azaroak 24, Asteazkena. Gaueko hamarrak laurden gutxi. Donostia-ko geltokian ohi ez bezalako jende mugimendua nabari da. Ehundaka gizaki -mila, La Voz de Ezpaña-k zekarrenez- biltzen dira anden eta egongeletara. Madrilgo Talgoan datorren norbaiten zai daude.

Berandu omen dator eta jendea kezkatzen hasia da. Txistuak ere entzuten dira beste tren baten sarrera adierazten dutela eta... Halako batetan, Burdinazko Zubian zehar Talgoa begiztatzen da. Ikurrin bat dabil batetik bestera bildutakoan artean, hauek "Aupa Gizona" kantatzen hasten dira txistua eta danbolinaz ari den gazte sail bati jarraituz.

Zer ote da? Noren zai daude? -galdegiten diote elkarri ohizko funtzionarioek. Donostiarrek beren alaba maiteenetako bati eskaintzen dioten harrera da, Karmen Antiar, alegia. Karmenekin batean, alaba eta senarraz gainera, Manolo Rodriguez, Segoviatik ihes eginak ekarri zituen kamioiaren txoferra eta honen emaztea datoz. Laztanak, besarkadak, kantak eta loreakelkarren ondoan hankak lurrean ipini bezain laster...

"MONTXO"-REN AMA

Nor ote da Karmen Antia? Emakume gaztea da, ile horia, muxugorria. Emakumea, eramanak eramanagatik ere, irripar bizi eta indartsuaz ageri zaigu. Bere 43 urteetan, Jose Ramon Martinez Antia, Madrilen 1975eko irailean hil zenaren ama da, eta zortzi hilabete luze igaro berriak ditu Yeseriasko gartzelan. "Montxo"ren amak askatasun kondizionatua lortu du, fiantzarik gabe. Gaur geure artean dugu zorionez.

Bere etxean hartu gaitu. Ardoa, pin-txoak eta bihotz berotasuna. Mahai baten inguruan bi ordu eman ditugu hizketan. Ezin hemen isuri ahotan erabili dugun guztia, solasak, oriotzapeanak... hala ere nabarmenenak azaltzen saiatuko gaitzaizkizue.

- Zer iruditu zitzaizun harrera?

-Ez dakit, bada, zer esan. Ez zitzaidan inoiz horrelakorik burutik pasa ere egin. Inork ez zekiela gure agertzearen berri us-te nuen. Harrituta gelditu nintzen, guztiz hunkituta. Pozaren pozaz lagun handi bat utzi nuen zokoraturik. Gurekin Manolo, kamioiaren txoferra baitzetorren, bere andrearekin, eta huraxe presentatzea ahaztu zitzaidan...

-Orain zuenean zarela, etxekoan artean, ezin ahaztuko zaizu utzitakoa.

-Yeserias, atzerriko berriemaileei erakusteko prestatu den gartzela da. Ez da emakumeen gartzelak nolakoak diren adierazteko balio duen eredu. Goian bakarreko gelak ditu, txiki txikiak, airerik ere sartzan ez dela. Ez dira zigor gelak ordea, ez. Hantxe sartu zituzten gose greba egin zuten emakumeak

Sasoi hartan 60 gradutako beroa izatera ere iritsi ziren. Ezin izan zuten bi egun baino gehiago iraun. Hirugarrenean gaixo etxera eraman behar izan zituzten gorputzak ur faltaz baitziren. Gela hauek presoak egoera "normalean" hartzeko prestatuak dira, Zuzendariari gogoak hala ematen dihonean. Greban parte hartu zutenak beheko bizitzako beste gela batzuetan sar zitzaketen, baina ez zuten nahi izan...

... Gu galeria handian ginen. Gela batzuk dira han, eta ixten den ate bakarria galeriakoa da, honela harremanak izan ditzakezu zeure lagunekin. Banakoetan, berri, atea ixten badizute bakar bakarrik geratzen zara...

-Guztiaren haserara jo beste erremediarik ez dugu. Preso eraman zintuzten momentua.

-Apirilaren 7an izan zen. Agertutakoan "Montxo"ren amaz galdegin zuten. Berekin joateko esan zidaten. Bidean, preso eramateko arrazoia ezagutzen ote nuen esan zidaten. Ezetz esan nien nik. Beharbada semearen heriotzaren berri emateko ote zitekeen, anarteraino ez baitzidaten hortaz deus ere aditzera eman.

-Zenbat denboraz izan zinen komisarian?

-Donostiakoan egun bat. Libre nintzela esan zidaten, eta irtetera nindoala bi poli-

zia aurkitu nituen atean. Nerekin etortzeko agindua omen zuten. Ez zidaten nora esan. Bidean aurrera luzaro gindoazela - ezer jan gabe nengoen, eta kafesne zale amorratua naizela aitortu behar dut - bat ordaindu ziezadaten eskatu nien, optalidon batzuekin. Sei egun eman niten Iruñeko komisarian, bertan zeudela ere Segoviako ihesean ustez parte hartu zuten guztiak. Handik gartzelera eramanez ninduten, eta hantxe bost egun pasa nituen bakarrik, inor ikusi gabe.

Hauzi paperak honela zioen: "Segoviako ihesean parte hartzea". Bi egun gehiago Iruñeko gartzelan pasa ondoren ihesarekin zerikusia zuten guztien joana antolatzen hasi ziren. Hamaika pertsona gindozan autobusean, ezin konta ahala polizia zaintzen gintuztela. Madrila eramanez gintuzten zuzenean. Yeseriasa lehendabizi eta gero Ocañara.

- Zein tribunalean menpean zineten?

- Lehenik militarrean. Ondoren TOPera pasa ginen, honek ordea eskuak garbitu zituen eta Supremora eramanez gintuzten. Lau hilabete luze igaro behar izan genituen erabakia ezagutu arte. Berritua TOPera jo genuen. Barrenean izan naizen zortzi hilabete hauetan inork ez dit kasorik egin, ez epaimahaikoek ez bestek.

- Zenbat preso politiko ziren Yeseriasko emakumeen artean?

- Iritsi ginenean 46, gurekin 49. Espe-tean sartu baino lehen hiru egun pasa genituen - apirilaren 21ean sartu ginen eta 24ean pasa gintuzten gartzelara. Egunduean, gauetan, Concha Tristanen alaba jaio zen; hau FRAPekoa zen; epaitu zutenean heriotza agindu zioten; konmutatu eta gero 30 urtetako presondegia gelditzen zaio. Haurra izan duelako jarraitzen du Yeserian; maternitatean dago, bestela

eramango zuket. Barruan gelditu diren bost preso politikoetako bat da. Besteak honako hauek dira: Eva Forest, euskaraz ikasten ari da hain zuzen ere, Bakartxo Intxausti, honi aldizkariak bidaili behar dizkiot, gurasoak eta ahizpa Martuteneko gartzelan dituenez gero besterik ez baitu bidaliko dionik, eta bere 18 urteetan aski zurtz dago. Mari Luz Fernández eta bere ama; hau, ikustera joan zitzaion egunean hartu zuten...

- Zer egiten zenuen barruan?

- Neure alabari egin nion soinekoa dut oroitzen goxoena - ehuna egiteko aukera baikenuen - Soineko bat bordatu nion, eta, nere ustetan behinik behin, oso polita gelditu da. Gainerakoan, irakurri egiten genuen -uzten zigutena- eskutitzak idatzi -gartzela barruko gauzak aipatzerik ez bagenuen ere- ... bisitak hartu, tartean

kristal berezia zegoelarik, eta nahi zuen zuen guztia entzuten zizun funtzionariaren laguntasunaz. Euskaraz mintzatzen hasten baldin bazara mozteko eskatzen dizu. Espainolez baizik ezin zitezke mintza...

- Karmen, zein izan duzu momenturik larriena?

- Montxorena gertatu zenean. Gartzelan, gerokoaren berri ez jakitea, gaur irtegora ote naiz? Semearen heriotzaren urtemugarako iteatea espero nuen, baina ezin izan nuen...

Orain, denok demokraziaz mintzatzen ari zaizkigularik preso guztiak -emakume eta gizon- gartzelatik ateratzea dugu behar beharrezkoena. Ezin gaitezke bakan bizi hauen eta kanporatuen herriratzeari lortzen ez dugun bitartean.

PILAR IPARRAGIRRE

Emakumezkoek ere ez diete bakean uzten gerrilleroek. Era guztietako mehatxuak egiten dizkiete. Mor-doska bat pasatu eta bortxatu behar omen dute. Zurrumurru haundiak dabil-tza, behintzat. Zauritutakorik eta bortxatutakorik ere izan da da-goenekoz.

Ikastoletako haurrengana ere iritsi da mehatxua eta ikara. Giro nahasi hau apra-posa da honelako bidegabekeria eta aluke-reitarako. Ez dakigu gerrilleroekin zer lo-tura izan dezaketenez batzuek. Baina bate-re loturarik ez dutenik ere ez daiteke hain erraz esan.

Dena den Erreterian eta Lezon neska batzuk bortxatu nahia izan da. Lezon bi aldiz gainera. Azaroaren 25ekoa izan da gogorra. Egunduean bezala etxera zihoaz-ten hiru neska, Lezoko tuneletik barrena, Erreterian ikastolatik. Ordubata eta laurdenentan pasa ohi dute tunela egune-ro.

"Zubian sartu ginenean mutil talde bat zegoela ohar-tu ginen" esan digu L.F. neska-toak. Erdialdera iritsi ginenean atzetik etorri zitzaizkigun. 18ren bat urte zituen

Litxarrerokoak ala gerrilleroak?

zaharrenak. Beste nere bilagunek ihesegi-tea lortu zuten. Ni lurrera erori nintzen. Iletatik tiraka altxa ninduen zaharrenak eta koskaka eta musuka ekin zidan. Jarzai-tez larrugorri, labana sartuko dizut".

Beste bi neskatoen atzetik joan zirenak (16ren bat urtetakoak izango ziren) be-rritua itzuli egin ziren, neskatek ihesegin baitzieten.

"Hamarren bat urteko mutiko bat hur-bildu zitzaidan orduan: emaidazu musu bat, bestela larrubixi ipiniko zaitut eta labana sartuko dizut".

"Ihesegindako bi neskek norbait esango zioten beldurrez edo, neri ere aldegiten utzi zidaten".

Hiru neskak izuturik eta lotsaturik gera-tu ziren. Inori ez er esatea erabaki zu-ten. Gurasoen esku onari esker bere one-ra etorri dira, eta gertatutakoaren berri ematea erabaki dute jendearen eskarmen-tagarri.

Tunelaren bukaeran beti egon ohi dira goardia-zibilak Campsa zaintzen. Egunduean hartan ez zegoen bat bera ere.

Lezoko Elkarte guztiek Herriko Etxeari gutun bat egin diote bazterre bakar eta ilu-nak argiz eta hertzainez ondo horni di-tzan eskatuz.

Marisol neskatekaren amak, berriz, zer egin dezakegu, galdetzen zuen. "Gizarte baten fruitu dira eta egoera batek babes-ten ditu, agian. Gizarte honek ez du hoi-ek zuzentzeko moduko etxerik".

Litxarrerokoak, gerrilleroak ala puteroak dira nexkatxa gaxteak izutzen eta bortxa-tzen ari den jendillaje hau ?

ETA VI kalera

ETA VI ezaguna da Euskal Herrian, ETA famatuaren deiturari bederen eutsi bait dio. Baina ezaguna ez bazen ere oraingoan ezagutzera emango zuten. Azaroaren 21ean Batzarrean zirela harrapatu egin zituen poliziak. Eguneko notizia bilaka erazi zituen. 157 laguneko biltzarre bat hala desagitea, egungo egoeran munduari buelta ematen dion albistea bait da.

Donostiara, Iruinera, Gasteiza eta Bilbora eramán zituzten. Poliziak, Hego Euskal Herria bederen onarturik du, behingoz behintzat. Azaroaren 24ean kalera atera zituzten. Larriak larri jateko gogorik galdu gabe atera ere.

Gertaera hau dela eta kazetaurreko elkarrizketa bat egin zuten hoietako hamarren batek azaroaren 24ean.

Lehenik Arantzazura zertara bildu ziren agertu zuten. "Nazio zapalkuntzaz mintzatzeko eta bere buruaren jabe izateko zein bide har ikusteko" bildu ziren. Goizeko 10etan hasi ziren lanean eta 12-etarako gainean zuten polizia. Sartu ziren moduan sartu zirelako, gerrilleroak ote ziren pentsatu zuten. 30 polizia sartu ziren barrura pistola, porra eta metralletaz harmaturik.

Larrialdi latza pasa omen zuten barruan bildurik zirenek. Oinatik kuartelera jetxi zituzten aurrena eta handik 8 Donostiara ekarri, 11 Iruinera eramán, 4 Gasteizera eta 12 Bilbora. Bilboko kuartelean hartu zituzten gogorrenik. Han erasten zuten eskua azkarrenik. Mahai inguruan zegoen mutil batek begiondoa ubeldurik eta bezturik zeukan oraindik. Martuteneko midikuak izenpetu zuen agirian, kuartelean emandako zigorraren ondorioak ziren gorputzeko seinale haiek denak.

"Martutenen dauden preso politikoek asko lagundu digute eta haiekiko gure esker ona ez dugu ahaztuko" zioten.

"Laster kanpoan zarete, baina argi ibil, gerrilleroek badute zuen berri bazterren batean haien eskuetan hilak izan zindezkete", esaten omen zieten kuarteleko zenbait zibilek.

Bilera zuzentzen mahai inguruan zeudela uste zutenei, 40.000 peztako multa eman diote bakoitzari. 6 jo zituen mahaikotzat poliziak. Beste 29ri 10.000 peztako multa bakoitzari.

3k bakarrik aitortu omen dute ETA Vlak direla. Organizazio batentzat berez jipoi haundia bada ere honelako astindua, "herriak eman dief laguntzaz pozik zirela" esan zuten.

"Gu kanpora atera gara, baina barruan asko geratu dira oraindik. Amnistia osoa lortu arte ez dugu geratu behar" zio-

ten.

Euskal Herriak jasaten duen zapalkuntza azterketa egitera bildu ziren. "Poliziak uste baino lehenago bilduko gara berriro ere" zioen batek.

Euzkadi eta Askatasunaz nahiko ahazturik ibili dira seigarrenko hauk, egia esateko. Oraindik ere Batasunak asko kezkatzen ditu. Baina, egia esateko, mahai hartan bazen Euskal Herriaz kezkatutako jenderik. Euzkadi eta Askatasunera berriro itzuliko den jenderik bazelakoan gara.

Lehen Batzarre honetan ez zuten ezer erabakitzerik izan. Ea, bada, hurrengoan zerbait erabakitzeko egokiera hobea izaten duten.

presoak kalera

Azaroaren 27an alai zen Ultzama. Kinto afaria ospatzen zuten. Afalondoan Doneztebeko Bordatxo dantzalekura jozuten. Alai eta dantzari ziren. Taldean ari ziren dantzan. Toki zabaletan ohitutako jendea ez da dantzan bildua izan ohi. Bultzazorik eta hanka-zapaltzerik ba omen zen gau hartan.

Baldarkeria hauek zenbait jende puxindu egin omen zuen. Barkamena eskatugatik ez omen ziren gozatu eta elkarri eskuak erantsi zizkioten. "Sesioan ibiltzekotan kalera" esan zien zerbitzariak. Kalera irten ziren, baina lagunak aholkuei esker baretu eta berriro barrura sartu.

Baina barrura sartu bezain azkar pistola atera zuen gazte batek eta Santiago Nabasi tiroa bota zion. Zerraldo, lurrera erori zen. Gero Xabi Nuin, Usiko gazteari bota zion. Lurrean zerraldo zegoelarik berriz bota zion.

Beste bala batek Baztango mutil bat jo zuen. Gainontzekoak pistola enkaskilatu zitzaizolako ez zituen bota. Larri eta amorrazio hartan pistola kendu zion gazte batek eta jendeak azpian hartu zuen.

Agiriak eskuratutakoan Jose Roca, Berako guardiazibila, zela ohartu ziren.

Zauritu guztiak Iruineko ospitalera eramane zituzten. Xanti gorputz zen hara omdurako.

Azaroaren 29an, arratsaldeko 4etan egin ziren hiletak, Gerendiainen, Xanti Nabasen alde. Elizan jenderik sartzen ez eta plazan eman zen meza. Laurak baino piska bat lehenago heldu zen gorputza herriera. Herriek ere negar egiten zuten Gerendiainen. Hildakoen etxetik ateratzen ziren intziriak, benetan larriak eta tristeak ziren.

Meza-emale nagusi eta hizlari Xantiren osaba izan zen. Etsairik haundienari ere barkatzeko prest egon behar zutela kristauak esan zuen. Heriotzak sortu ohi dituen sentimenduz betetako hileta izan zen. "Agur Jaunak" abestuz amaitu zen meza. Gorputza hilerriera eramateko bizkarrean hartzen ari ziren bitartean, Ultzamako gazteek paper bat banatu zuten.

Paper horretan Bordatxo dantzaleku-ko gorabeherak nola izan ziren adierazten dute. Honelako sarraski batek ematen duen hozki eta amorrazioz beterik gertatutakoaren kontra hitza ateratzen dute.

Gizatasun betera iristen ez den zenbait egiten dituen neurrigabeko eta premia haundirik gabeko oker hauek salatzen eta gaitzesten zituzten papertxoan.

Hain garantia gutxiko jendearen eskutik hain hain jartzen dituzten erantzukizuna ere salatzen zuten.

Hainbeste aldiz agintzen zaigun demokrazian eta askatasunean ezin sinetsi haundia dutela esaten dute orriaren bukeran Ultzamako gazteek eta ordena zaintzeko dauden erakundeetan duda handiak dituztela.

Ehortzi ondoan berriro plazara bildu zen jendea. Ez atzera ez aurrera geratu ginen plazan. Errege aldiari izan ziren heriotzak gogoratzen zituzten, erreferenduma-

FESTALEKUAK HILOBI

*Xanti Nabas Agirreren
hiletak*

ULTZAMA OSOA NEGARREZ

ri uko egitea eskatzen eta langileria kalera irtetea. "Eusko gudariak" kantatuz amaitu zen hango jira.

Gerendiain hutsik eta triste geratu zen. Kuarteletik pasa ziren lekukoak mutu eta kokildurik geratu dira. Ingurukoek, berriz, ezer gutxi dakite: danbateko batzuk entzun zituztela eta lurrean zerraldo, korderik gabe, gorputz batzuk ikusi zituztela. Alai eta umoretsu ziren unean lurjota geratu zirela. Gutxi eta gehiegi dakite Ultzamako gazteek.

Ultzamako udaletxeak ere gogor gaitzetsi du sarraski hau:

— Reprobamos y condenamos del modo más enérgico, la actuación violenta de personas que, dotadas de armas mortíferas, las utilizan sin el más mínimo control incluso en locales de diversión cerrados, a los que acuden personas, sobre todo jóvenes, con el exclusivo propósito de divertirse. Y resulta aún más indignante y reprochable el hecho de que una perso-

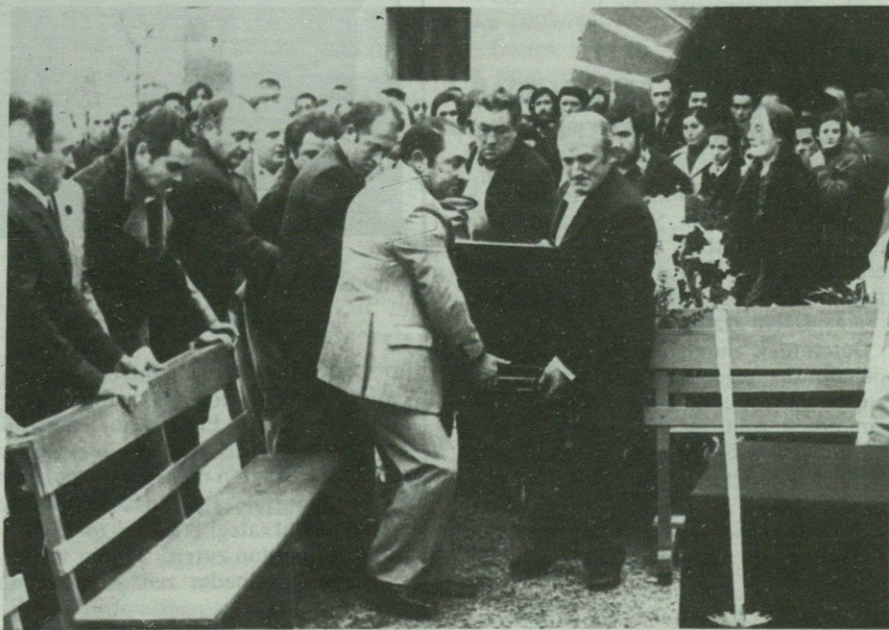

na joven, vestida de paisano y sin misión de servicio, lleve un arma de fuego y sea capaz de un acto tan abominable.

Eta gehiago honelakorik gerta ez dadin neurriak hartzeko, gertaera hau garbitzeko eta gaiztagina zigortzeko eskatzen die goikoei.

Iruinean jai zen azaroaren 29an, Saturni eguna baitzen. Gauen txistuari jarraiki manifestazioa egin zen. Azaroaren 30ean huelga egin zen zenbait lekutan: Landaben industrilekuan, Papepera Navarran, Hirubide eta Ermitagaina ikastetxeetan, eta abarretan. Manifestazio txiki batzuk ere egin ziren, konstrukzioako langileek ere batzarreak egin zituzten.

Norma Mentxaka, Santurtzen; Soliño, Eibarren; Zabala, Hondarrabian; eta Xanti Nabas, Donezteben. Festalekuak hilebi bilakatzen ari dira.●

DONEZTEBEKOEAREN OIHARTZUNA

Astelehenean "Laminaciones de Lesaca" n geldiueneak izan ziren.

Iruñean, astearteko arratsaldean, "Sindicatos" etan konstrukzioako langileen eta "Consejo de Trabajadores" delakoaren bile-rak izan ziren eta ondoren, 100en bat per-sona manifestazioan joan ziren bertatik Goardiazibilen kuarteleraino.

Donostian, astelehenean Deretxoko Fa-kultateak eta E.U.T.G.k huelga egin zuten. Astearte iluntzean, 8,30ak aldera, manifes-tazio bat egin zen Alderdi Zaharrean; 11tan oraindik barrikadak zeuden. Poliziek ohizko egurra, gomazko bala, e.a. erabili zituzten.

Astearte goizean, EUTGko batzarreak Do-neztebeko gertakizunari buruz egindako kartel batzu ezartzen ari zirela, 5 lagun de-nitu zituzten poliziek. Kartel hoietan manifestazio baterako deia egiten zen. Hau idaztean oraindik komisarian daude eta EUTGko batzarreak jakin arazi du "paro activo" delakoan egonen direla hoiek aska-tu arte.

ULIAKO SINDIKALGINTZA SAIOAK DEBEKATURIK

Uliako hauzo elkarteak abenduaren 1,2 eta 3rako eraturik zituen sindikalgintzako saioak debekatu egin ditu Gipuzkoako Gobernadoreak.

"Corazón de María" ikastetxeanegin behar ziren saio hauek eta LAB, LAK eta ELAk hartu behar zuten parte bertan. Debekuaren "arrazoiak" hauetxek dira: "imprecisión e indeterminación" eskabidean eta honek "podría dar lugar a desviaciones, tanto en su plan-teamiento como en su desarrollo".

LAU DETENITU SALAMANCAN, IKURRIÑAK ERAMATEAGATIK

Lau ikasle euskaldun detenitu zituen Sa-lamanca-ko poliziak, Salamanca eta Errea-len arteko futbol jokaldian ikurriñak eramateagatik. Euskal banderak harmaile-tan jokaldia hasi baino lehentxeago eta bukaeran ere azaldu ziren.

Detenituek momentu hartan hura des-penalizatua zegoela esplikatu nahi izandu zioten poliziei, bainan berauek ez zuten jaramonik egin.

Komisarian 24 lau ordu pasatu ondoan, libre utzi zituzten eta ez zaiela deus gerta-tuko dirudi.

Horrela euskal jai handi bat bezala hasi zena, hondatu egin zen.

GIPUZKOAKO AMNISTIAREN ALDEKO JESTORAK

Gipuzkoako amnistiaren aldeko Komi-

xio Eragileak, azaroaren 17an Goberna-dorearengandik jaso zuen debekuaren au-rrean, hauxe egitea erabaki du. Alde bate-tik errecurso bat egin eta Gobernadorearen gutunaren diktamen bat eskatu Do-nostiako Deretxoko Fakultateari eta Abo-katuen Kolegioari, lege aldetik izan ditza-ken hutsuneak argitzeko. Bestetik na-zioarteko hiru elkarteri beren babesa es-katu; erakunde hauek Herrien eskubide eta askatasunaren aldeko nazioarteko Li-ga - Milanen dagoena-, eta Ginebran dau-den Legegizonen Nazioarteko Komitea eta Giza eskubideen Nazioarteko Liga di-

ra.

Amnistiaren aldeko Komixio Eragileak martxoaren 15ean aurkeztu zituen Go-bernu Zibilaren aurrean legalizatzeko ins-tantzi eta estatutoak. 1964ko asoziazio legeak dioenez, sei hilabeteren buruan erantzun behar zaio eskabide horri. Era-ntzuna azaroaren 17ko gutun hori ote den galdetzen dute Komixio eragilekoek, ez bait dute lehenago beste ezer jaso.

Gutun honekin Amnistiaren aldeko El-kartea legalizatzeko jestioak eragozten zaizkiela diote eta honek Amnistiaren al-deko ihardunak nola debekatzen eta zi-gortzen diren agertzen duela.

SEGURAK GORAZARRE XALBADORRI

Xalbador zenak merezi bezalako omenaldia egin zion Xalbadorri Segurak azaroaren 27an. Eliza bete jende bildu zen. Basarrik, Lasartek eta erretore jau-nak kanta zituzten mezatan bertsolariaren goresmenak. Meza ondoan Mattin, Laz-kano, Gorrotxategi eta Lazkao-Txiki ber-tsolariek ihardun zuten.

Leoni, Xalbador zenaren alarguntsa-

ri lore sorta bat eman zitzaion mezaren haseran. Afalondoan, berriz, Telleria mar-golariak egindako Xalbadorren kuadro bat, mezatan bildutako dirua eta L. Telle-riak ateratako argazkiak eman zitzaizki-on.

Herriz herri omenaldiak egiten ibil-tzeko orde z omenaldi haundi bat, Euskal Herri osoak parte hartuz egingo dion omenaldi haundi bat egitea erabaki dute bertsolariek. Otsailaren azken aldera izan-go omen omenaldi hau.

NAFARROAKO KONSTRUKZIOA HUELGAN

Bizkaiko konstrukzioak 42 egunen ondoren lanari ekin zionean, hasi zen Nafarroan sail honen huelga. 10 egun daramatzite eta oraindik ez da konponbiderik ikusten.

egunak ez dira errekuaratuko eta ehuneko 100 ordaindu beharko dira.

— Laneko ezbeharrengatik seguruak: bi miloi elbarriturik gelditutakoan eta lau

Azaroaren 20an, larunbatean, obratarako 35 ordezkari bildu eta obra gehienak huelga apoiatzen zutela jakitean, erabaki zen lanari uztea. Bilera horretan astelehenean zer egin ere erabaki zen, huelga antolatu eta batasunari eustearren tajo guztietan batzrreak, informaziorako piketeak eta prentsarentzat, diru-kaxarentzat eta beste sail batzuekin harremanak izateko komiteak. Langileek aukeratutako negoziatzeko komizioan Nafarroako beste zona batzuetako ordezkariak sartzea ere erabaki zen.

Huelgako lehen egunean, astelehenean, 6.000 inguru gelditu ziren Iruñean; probintzian oraindik lanean zihardutelarrik.

“Sindicatos”etan eginiko bileran Iruñeko langileek hauzo elkartei laguntza eskatu zieten eta piketeekin jarraitzea erabaki, obra guztiak gelditzea lortu arte, polizia hoiek “zaintzen” ari baldin bazen ere.

Bigarren egunean 18 langile beren lantokietatik boteak izan ziren; egun horretan 1.000 lagunekoa batzarre bat egin zen eta lanari berriro ekitekotan entresiek despiditu guztiak berriro hartu beharko zituztela erabaki zen.

Huelga Nafarro guztira zabaltzeko piketeak antolatzea eta Herriari huelgaren berri emateko egunero argitaratzen den boletina lantegi eta hauzotara banatzeko erabakiak ere hartu ziren.

Egunetik egunera huelga probintzia guztira zabalduz joan da: Tudela, Tafalla, Azkoien (Peralta), Aoiz, Pueyo, Murtxante, Kaskante... Geldituak 11.000 inguru direla kalkulatu da. Errepresioa ere gehitu da: geroz eta despiditu gehiago, detenuak, poliziaren jipoia bildu nahi dutenei...

Hala eta guztiz ere, langileek beren antolamenduari eutsi diote: batzarreak egunero, huelga zabaldurik, diru-kaxa, eta obretako ordezkariak; hoietako asko 29 lantokitan eraikiko den “Sindicato Obrero de la Construcción” delakoan daude.

ABENDUAREN 6A ARTE LANTOKIAK ITXITA

Laugarren egunean entresariek nota bat argitaratu zuten “Diario de Nava-

rra”n, Gipuzkoa, Bizkaia eta Zaragozako konstrukzioako soldatekin alderatuz Nafarroakoak eta hauek haundiagoak direla esanaz.

Egun horretarako negoziaketan langileek haxe erantzun zieten: eskabideak beharren arabera egin zituztela, ez zutela onartzen entresariarik esandakoa eta huelgan jarraituko zirela. Honen aurrean nagusiek langilei hilaren 6a arte soldata eta lana kentzea erabaki zuten.

Honela, huelga gogortzen ari da’ detentzioak ugari, obrak polizien zaindartzapean, pikete lana eragotziz...

Bitartean langileek Herriaren laguntza eskatzen dihardute. Azaroaren 27an, larunbata, Iruñeko “Anaitasuna”n egin zen euskal kantaldian huelgaren arrazoiak agertu ondoren antolatzaile eta entzuleen laguntza jaso zuten.

NAFARROAKO KONSTRUK- ZIOKOEN ESKABIDEAK

— 7.000 pezeta altxatzea, benetako soldataren barruan.

— 40 lan ordu astean, gehienaz.

— Eguraldi txarragatik lan egiten ez den

miloi hildakoan.

— IRTP eta “Seguridad Social”a entresaren kontura.

— 60 urtetan jubilatzea, soldataren ehuneko 100arekin.

— Dietak 800 pta. egun osokoa eta 400 pta. egun erdikoa.

— Soldaduska garaian extrak eta irabaziak ordaintzea.

— Ikasi hutsean egitea entresiek ordain ditzatela seme-alaben eskoletako errezi-boak.

— Destajuko lanik ez.

— Amnistia orokorra. Despidituak berriro lantokietan hartzea.

— Detenitu eta gartzelatuei lan postua gorde diezaietela.

— “Vertical”ari ordaintzen zaion obligaziozko kuota kentzea.

ZUMARRAGAKO GAISOTEGIA (ERRESIDENTZIA)

Abuztuko 698. Zeruko Argian agertu zen, alegia, Seguritate Sozialeko Buru zen Sanchez de León jaunak esana: Zumarragan egingen zela eta urte hau bukatzerako, haginak sartuko zitzaizkiola...

Orain, aldiz, Isturiz jauna dago Sánchez de León-en tokian eta egoeran berri jakitearren, Goiherriko Guraso Elkarteen Ordezkaritza bat Madrilera joan zen urriaren 27an.

Lehenik, lehengoarekin mintzatu nahi zuten eta gero oraingoarekin, baina atzepenen bat zela bide, lehengoarekin ez zuten hitzegiterik izan. Isturiz jaunak esan zenez, lehenengo Donostiako Geriatrico-a prestatu behar dute eta horretarako 900 miloi pta. behar da. Gainera, berori urtebetez ari dadin, beste 600 miloi pta. Baina Geriatriko-k baduke beste arazorik. Bere barne Araudiak dioenez ez bide da horretarako egina, zaharren bizilekutarako baizik... Lege arloa "konponduz" gero, 400en bat miloiz eskuratu nahi. bide du Seguritate Sozialak Fundación Matia-gandik eta gainera, azken erakunde honi 400 ohedun Maternidadea eginarazi 400 miloi horiez. Eta hor dago, nonbait, koxka...

Ekintza hautik at beste zerbait egiteko hainbat dirurik ez omen dago orain, beraz Zumarragoak pasa-misi du aurtengoz.

Lehen, ura zen arazo eta Barrendiolako putzuaren esku zegoen Zumarragan egitea. Orain, Barrendiola prestatzen ari direlarik, Madrilak dirua noiz eman nahi duen da kontua (beti bezala). Dena dela, Isturiz jaunak esan zenez, datorren urtean hasitako "polibilitateak" badaudeke... eta aztertutako ondoren hilabeteko epe batetan erantzun bat agindu zien ordezkari.

Beasaini dagokionez, bere Anbulatorioa, oso txarretakoa omen da eta Espezialitate mailakoa egin behar omen da. Lurra eskainiak ditu aspaldian Udaletxeak. Hau ere, Madrilatik jaurti txanponen zai dagoke.. Gai hau, ez da asko haizatu erdal egunkarietan... ●

MURUMENDI

ARRASATE

L.I.M.S.A.N 3 LANGILE

ORAINDIK KANPOAN

Aurreko astean esan genuenez lantegi horretatik lehendabizi hiru lagun, gero beste bi eta azkenik hogeitahi gehiago bota zituzten. Azkeneko orduko berriek diotenez enpresak lehen hiruekiko despidari gogor eusten dio; beste biak berriro har ditzala erabaki du Magistraturak eta azkenik, gelditzen diren hogeitahi lanerako eskabide bat egin ditzatela agindu die. Dirudienez MAGEFESAko zuzendaritzak gogor joka erazten die LIMSakoei.

BEASAINGO "Iruena" lantokiko langile guztiak kaleratuak izan dira.

20 langile inguruko lantegi honen historia, langile borrokan beste zapalkuntza bat gehiago bezala har dezakegu. Ia 3 urte batere gorakadarik gabe egon dira. Horrela, joan zen otsailan, 1.000 peztako eskabidea egin zuten.

Nagusigoak, oporraldien aurretik atzeratutako eta guzti ordainduko ziela agindu zien; baina, epea amaitzen, ez zen inongo hobekuntzarik agertu. Horrela, Batzarreak, 9 egunetako geldialdi bat erabakitzen zuen. Eta enpresak irtenbide bezala, kooperatiba era bat eskaini zien. Aitzakia dirurik eza izan zen, baina guztiak dakite, lantoki honetarako diruz, Idiazabalgo herrian LANTOKI izeneko lantegi bat eraikia dutela.

Azaroaren 8an, langileek oraingoan, guztientzat 8000 peztako igoera eskatzen dute, IRTP ere enpresaren kontura utziaz. Baina eskabide hau oihartzunik ez zutela izan ikusirik, berriz ere grebara jotzea erabakitzen dute.

Eta azaroaren 22an, enpresak, "bajan" daudenak ere tartean direla, langile guztien despidoa izenpetzen du, "vertical"ren ahulezia behin eta berriz azalduz. Eusko langileentzat beste borrokabide bat. Goiherriko langileon klase kontzientzia, oraingoan ere, geroz eta gehiago indartzen ari dela ikusi da. ●

Jexux Aizpurua

D. Jose M.ª Arizmendiarreta kooperatibagintzaren aita hil da

Zeruko Argiaren 706garren alea kooperatibagintzari eskaini genionean D. Jose Mariari elkarriketa bat egin nahi izan genion. Baina gaixorik zen ordu-rako eta ez gintzaizkion hurbildu.

Halere "Historia Ttikia" deitu lanean hala zer zion batek:

"Gerra zibilak arrasto iraunkorra utzi zuen Euskalerrian. Euskaldunok galtzaileen aldetik ginen eta ondoren txar guztiak jasan behar izan genitueh. Ekonomi kontuan eta politika kontuan eta politika kontuan herria desegina gelditu zen. Gizonez ere jota gelditu zen; batzuek hilak, besteak herbestean eta, nola nahi ere, hobenak falta. Eta gero gerra ondoko egurra gaitetik.

Egoera hortan eta herri batean -Arrasaten- Apaiz bat agertu zen. Arrasatek 8.000 bizilagun besterik ez zuen orduan. Industriherri bat zen eta inguru hartako industriarik indartsuena zekana. Han agertu zen apaiz hura ere galtzaileen aldetik ibilia zen. Gizon hura Elizaren irakaskintza sozialek barrubarruraino ikuitua zetorren. Gerraren ondoren txarrak erreintzeko asmoa zekarren eta gerraren ondorioz jota zegoen herri hau sozial, kultur eta giza mailan berritzen hasten da.

Beraren lehen ekintza, eskola profesional bat egitea izan zen. Aprendizien eskola bat besterik ez zen haseran. Hango lantegirik haundienaren babesean hasi zuen.

Lehen kooperatiba sortzeko erabakia hartzerako, 15 urte eta gehiago joan ziren. Beraz lehen kooperatiba-lana, formazio-lana izan zen, batez ere gida-

riena. Hauek, aldi hortan "Ingeniería Técnica" deritzaionaren erdi-tituloak ateratu zituzten.

Urte hauetan gazte kezkatienak eta apraposenak, konpromiso sozial batek eraginda, lana eta Perito karrera aldi berean eginez, industri kontuan eskarmentu bat hartzen ari dira eta prestamen tekniko bat lortzen, eta beren langile munduari hobeki egokituriko lantegi modu baten asmoa helduz doa beren burutara.

D. Jose Mariak erein zuen hazi hark fruitu haundiak eta asko eman ditu. Norbait haundia bizi zela herrian Arrasatek ondo bazekien. Eta ez bazekien ere jakin du norbait haundia hil dela herrian. Munduak ziren D. Jose Mariaren hiletetan.

Kooperatibagintza aitarik gabe bizitzeko moduan hazita dago. Baina, halere, aitaren gaitzeaz negar egiten du. Jendeari elkar-lanera hotsegini dion D. Jose Mariak erein ditzala betikotasun guztian elkartasuna eta maitasuna euskaldunon artean. ●

ELKARTE EKINTZA ETA ZIGORRA

Z.A.-ko zenbakian azaltzen zenez, Beasaingo Guraso Elkartea eta Lasalleko Patronatoa, hiru hilabetetarako zigortu ditu Gipuzkoako Gobernadoreak. Bestalde, mehatxuren bat ere bada zenbait egina. Zigorren arrazoiak: Beren Araudietatik at diren gaietan sartu direla. "Legezkoa" dateke beraz zigorra. Baina ekintzak aztertzea ere ez dagoke gaizki. egoera zertan den jakiteko.

Herriko politikagintzarako, talde baimendunik ez denez (hobeki, bakarra denez), Elkartek ziratekeen nolorebait herriko biztanle desberdinen adierazle. Hori mamitzen nola joan den ikusteko, Guraso Elkartearen ekintzak aztertzea dateke zuzena (beste Elkarrenea baztertu gabe noski).

Foruei buruz emandako urratsetatik at, azken boladakoa ikus daitezke. Guraso Elkartearen Lantaldetako bat, hirigintza aztertzeke jarri zen (4 lagun). Herrian zehar eraikitzen ari zena ikusiz, Udaletxera jo zuten berri zehatzak jakin nahirik. Arazoak denon begien aurrean zeuden eta daude: Etxe pilaketa (zenbait Jolastokiak, Ura, Ikastetxeak, Kiroltokei, Frontoi (gaur gabe) eta abar... Udalak ze-

raman bidea jakin ondoren, maxiaketa edo azterketa kritiko bat herriari agertzea zuten helburu.

Udalekoek, hiheska antzean edo... nahikoa ibili arren, azkenik, kargua utzi berria duen Joxe Mari Gonzalez de Galdeano Alkate-ordeak, nahiko ongi eta argi adierazi zien guztia berri.

Berehala, azterketa bat egin eta herriari banatzeko zerbait prestatzen ere, ihardunak dira. Prestatutakoa, Alkate-ordeari aurkeztu zioten, berak esanak zuzen agertzen ote ziren ikusteko. Hark baieztatu zien eta kaleratzeko antolatua dute. Gaur ordeak, kaleratzerik ez dute, Elkartea bezala, baimen gabe daudenez. Azken bi gertaizunon tartean sortu zen, Udaletxeok karguak utz zitazela eskatzeko mugimendua.

Zigor honen aurrean, zenbait urrats emanik da. Goiherriko Guraso Elkartea Biltzarrean aztertu, Errekurtso edo delakoa egin (15 egun dituzkete horretarako eta azaroaren 6ko eguerdian jakin zuten zigorraren berri) Legegizon baten laguntzaz, Donostiako Hauzo Elkarrekin harremanetan jarri, Euskal Herriko Ogi-bide edo Profesio Elkarrekin jo, sinadurak bildu

eta abar... Izan ere, egoera honetan, gaur Beasaingo bi Elkarrek jasan behar duena, bihar edo etzi edonor ukan dezake...

Herriko Elkartek nahiz Donostiako Hauzo Elkartek eta gainontzekoak, aztertu ondoren, jarkera edo postura zehatzak hartzekotan dira... Zer? Ikusiko da.

Erdal egunkari batek bereziki, Ukaleko zenbait gauza esanez dihardu, berri emalearen ikuspuntutik eta Guraso Elkarteari, egitekoa zuen azterketa horri buruz kontuak eskatu nahirik bezala dabil. Adar jotte handia noski, legepean zigortua den Elkartea bati egiteko. Berriemate horrek berak gainera, zigorraren berri ere, Guraso Elkartek jakin aurretik eman zuen (azaroaren 6an bertan goizeko alean).

Hau da oraindainenokoa. Lerro hauek argitaratzerako, zerbait berrikerik gerta daiteke. Dena den, egoeraren ispilu garbia dateke.

MURUMENDI

FLORENCIAN HERRIEN ESKUBIDEEN ALDE

Florecian izan berri da mahain-inguru bat Herrien eskubideen agiriak mintzatzeko. Saio hauek Argelgo kartan agertzen diren puntuez lege aldetikako erreflexio bat egitea zuten helburutzat. Bertara Juan Mari Bandres eta Migel Castells, personalki baina euskal abokatu bezala izan ziren deituak. Lelio Basso Fundazioak eta Herrien Eskubideen Nazioarteko Ligak egin zieten dei hau, bi elkarrekin bait ziren saioen antolatzaile.

Lehen elkarrekin italiar "senatore" sozialista independente baten izena darama eta bere helburua teori eta ikerketa aldetikako estudioak egitea da; bigarrenak berriz estudio hoiak zabaldu egiten ditu eta politik lanean dihardu. Herri zapalduen alde ihardun zuten lehen eta bigarren Russel Hauzitegiak desegin ondoren sortu dira aurreko bi erakundeak.

Uztailaren 4ean aurkeztu zen Argelgo karta, Herrien Eskubideak jasotzen dituen, hoiaren artean, identitatea eta lurraldea, politika, ekonomia, kultura eta ekologi autodeterminazioa, guztiengoen eskubideak...

Herri hauen garantiak ere aipatzen dira eta hoiak errespetatzen ez dituztenei ezarri behar zaizkien zigorrak. Agiri hau euskaratu bezain laster argitaratuko da Euzkadin.

Saio hauetan Russel-enaren antzeko hauzitegi iraunkor bat osatzeko asmoa hartu zen Herrien zapalketa azter dezan eta zigorrak ezar. Telegrama bat bidali zitzaion Espainiako Erregeari amnistia orokorra eskatzu eta Herrien eskubideen aurka doan legeria deuseztatu dezan.

Azaroaren 21ean tokalari eta bolariak omenaldia egin zieten Lazkano, Iriarte eta Matxaini, Donostian. Kaputxinoen elizan, goizeko 9etan, izan zen mezarekin eman zioten egunari hasera. Gero bola eta toka sariak jaso zituzten. Aldanondonean egin bazkari alai eta anaikorez amaitu zuten eguna. Bertso ederrik abeste zuten Etxeberria eta Garmendiak. Berandu bederen, zorionak hiru omenduei! ●

EUSKAL HERRIKO ALDERDI SOZIALISTA (E.H.A.S.), EUSKADI TA ASKATASUNA (E.T.A.) (P.M.), LANGILE ABERTZALE IRAULTZAILEEN ALDERDIA (L.A.I.A.) erakunde politikoeak, eta LANGILE ABERTZALEEN BATZORDEA (L.A.B.) eta LANGILE ABERTZALE KOMITEAK (L.A.K.) 1976ko azaroan bildurik, agiri hau plazaratzen dute.

Euskadirentzako erabateko askatasun politikoa, hots, euskal populuak bere etorkizunari buruz erabakitze gaitasun osoa, beronek Euskal Esatatu askatu eta birbatu baten lorpena, beronek langileriaren buruzagitzaz osaturiko Euskal Estatu hori, Herri Errepublikak Sozialista eta Demokratiko baten ezarpena adierazten du, eta bertako formula konstituzionalak, euskal gizartearen gestio osoan populuaren parte hartze osoa eta zuzena garantizatuko dute.

Maila guztietan, euskal nazional eta herritar kulturaren berrerrakuntza eta aintzinamendua, hori euskal langileriaren produkto eta adierazpen bezala ulertuz, zuzenago esanez, euskalduntzea eta euskararen erabiltzearen normaltze osoa, egungo egoera trilingüetik hasiz.

Modu berean, Euskadirentzako betirako askatasuna, espainol eta frantzes estatuetak eta Europa eta mundu osoko beste herri guztientzako askatasunarekin loturik doalako kontzientzia dugu, eta internazional solidaritatean inolako domeinurik gabe finkaturiko harreman mantenamenduari lotua ere bai.

Aurrean aipatu helburu horik, gure herria zurrupatzeko eta zapaltzeko duten kapitalista eta inperialista egituren deusestatzearekin baino ezin lortu daiteke, K.A.S. antolakundeak, bezar, espainol eta frantses kapitalismo inperialisten aurkako burrukan, estrategia hori onartzen du.

I. Euskadiko errealtate diglosikoa

Euskara, gaztelania eta frantsesaren menpean dagoenez, Euskal Herriko hizkuntza egoera erabat diglosikoa da. Egoera hau, historian zehar kostante bat zaigu. Diglosia hau produkzio moldeak ezarritako sistema politikoen ondorioa da.

Zapalketa sozio-politiko honek desgarroa ekonomiko, politiko eta kulturala erdara ematera bortxatu gaitu, herri heheak euskara inprabalaratzea lortuaz. Euskal Herrian industrializazioa ezartzen duen burjesiak, kapitalismoaren hazkundeak eraginda, Euskal Herriaren etorkizuna oligarkiaren eskuetan (bera ere barnean dela) uzten du. Hemendik sortzen da Euskadiren menperatasun sozio-politiko.

Politika zapalkuntza honen ondorioa garbia da, hizkuntza zapalketa. Gure herriak ezagutu duen inmigrazio neurri gabea dela eta, langile askoren artean ere erdara nagusitu da. Euskal polulua, hau da, nekazalgora, langileria, eta beste zenbait sektore herrikoiek euskaraz bizi izan da. Euskal populuak honen osatu du gure errealtate iraunkorra.

Euskara, hizkuntza nazionala bihurtzea, sistema burjesak ezarritako zapalkuntza oro deuseztatuz, langileriaren esku dago. Sistema burjes honek ezarritako kontradikzio ekonomiko, politiko, juridiko, eta kulturalak gaindituaz, langileok lortuko dugu gure hizkuntza nazionala ezartzea. Azken finean, Euskal Herriko Langileria eta Klase Herrikoiek ez dugu izanen euskal hizkuntza eta kultura nazionala, geure klase eta nazio independentzia lortu arte. Beraz,

Euskal herriko hizkuntza egoerari alternatiba

hizkuntza arloan burrukatuko garen helburu estrategikoa hau da:

EUSKAL HERRIAREN BERREUSKALDUNTZEA, HONETARAKO EUSKAL HERRI OSOAN HIZKUNTZA NAZIONAL BAKARRA EUSKARA EZARRIZ"

Honek eskatzen du: Euskarari lehentasunezko sarbide progresiboa emanen dion politika baten ezin besteko beharra. Ahalik eta lasterren Euskadiko biztanle guztiei euskara ulertzeko, hitz egiteko eta erabiltzeko ahalmena emango dien egiazko politika demokratikoa ezartzea, nazio hizkuntza eta kultura lortu dezaten. Prozesu horrek ezin egiazki aurrerapen eraginkorrik izan, aurrez esandako eran, sendotzen ez bada prozesu horren benetako egitea, politika honi epeak ongi zehaztuaz.

II Gaurtik hasita lortu behar ditugun oinarritzko askeriak

1.- Erdararekin batera euskararen ofizialkidetasuna legez Euskal Herri osoan:

1.1 Administralgoa. Entitate ofizial guztiak, dokumentazio oro eta abar, hizkuntza bietan izan daitezela.

1.2 Komunikabideak. Maila guztietan, euskarak erdarak adina denbora eta leku eduki dezala.

1.3 Ikastetxeak. Euskara eta euskal kultura, euskaraz irakastera progresiboko pasako dira. Hau da, irakaskuntza guztia euskaraz hartzeko egoki iritxi daitezen eukal unibertsitatetaino.

1.4 Magisterio eskola. Euskaraz dakiten ikasleentzat, irakaskuntza oso euskaraz. Euskaraz ez dakitenak jakinda irten daitezela.

1.5 Unibertsitatea. Euskaraz irakatsiko duen unibertsitatea behar dugu. Egoera honetara progresiboki iritxiko da.

1.6 Lantegietan. Maila guztietan euskara progresiboki sartuz joanen da.

2. Euskal Herri osoan elebitasuna ofizialki ezartzea, orain arte pairaturiko hizkuntza eta kultur zapalkuntza luzearen ondorio guztiak ezeztatu arte, euskarari laguntasuna emanaz.

3. Galduta den lekuetan, berreuskalduntzea progresiboki egiten da, horretarako behar diren epeak mugatuz.

4. Datorren Euskadiko Gobernuak berreuskal-

duntzeko ekonomiko presupuesto berezi bat beharko du.

5. Nazional kulturaren aitzineratzea maila oro.

6. Hizkuntzaz programaketa aginen duen erakundearen hementan egon beharko luke, bai programatzeko, erabakiak hartzeko eta bai subwentionatzeko.

7. Gure herriaren bereuskalduntzea irakaslegoaren esku egonen da eta horietatik ehuneko 85 ek euskaraz ez dakitenez, euskararen berpiztea ez dadin atzera eta irakaslegoak euskara ikas dezan, hiru edo lau urtetan euskaldun diren profesionalak (abokatu, perito, asistente sozial, lizentziatu...) Euskaltzaindiaren lehen mailako tituloaren jabe direnek irakaskuntzan ofizialki ihardun dezaten esijitzen dugu epe honen barruan irakaslego guztia euskaldun behar du izan.

a- Kargu ofizialak dituztenek (administralga

abarretan) euskaraz ikasteko bost urteko epea.
b. Komunikabide maila guztietan euskararen koofizialtasuna ezarri. Euskal Herrian sortu eta sortuko diren euskarazko zenbait aldizkari, errebista eta abarrei laguntza ofiziala ematea.

d. Euskaraz egiten den lurraldeetan eta euskaraz ikasketak ematen diren ikastetxeetan (ikastolak ez) gaztelania asgnatura izatera iritxiko da. Erdaraz egiten den lurraldeetan eta erdaraz irakasten den ikastetxeetan, aurtendik hasita, aste bost ordu euskararentzat ofizial orduen barnean.

e. Oraindik hasita, magisterio ikasten den eskolatan elebitasuna esartzea eta Euskaltzaindiaren bigarren mailako tituloaren jabe izanik iritxzea.

Unibertsitate eta Teknika ikastetxeetan ikasketak bukatzen dituzten ikasleek Euskaltzaindiaren lehen mailako titularen gabe izanik iritxzea.

Irakaskuntzan ihardun behar dutenek (iizenziatu, doktoratu) Euskaltzaindiaren lehen mailako titulua edikitzea.

f. Euskal Unibertsitatearen eskaera. Distrito bakarra Hego Euskal Herriko. Ipar Euskal Herrian unibertsitate esperimenter bat kokatzea de-
nez, ahalginak egingo dira bertan jarrai dezan.

g. Euskaltzaindiak behar duen urteroko presupuestoa eta ikastola guztiak diruz osoki eta ofizialki subwentionatzea.

h. Lantokietan eta lanerako orduetan euskarazko klaseak ematea. Anuntzio, txartelak eta hizkuntza bietan jartzea.

Puntu hau lortu ahal izateko eguneroko bizi-tzan euskara erabiltzen saia dadin herriari deitzen diogu: anuntzio, txartel, propaganda, bulego, ta abar.

Era berean Euskararen berpiztearen aurka edo oztupoak jartzen dituztenen aurka borrokatzea eskatzen diogu. Bakoitzak erakunde barruan, politiko eta sindikal organizazioek elebitasunari ekin diezaiotela: mitin, panfleto... Erakunde hauetako gidariek bi urte barru euskaraz jakin dezatela eta euskaldunak alfabetatzea.

Abenduaren 3an Elgoibarren "KOSKA" TALDEAREN AGERPENEA euskal pop landuz

Abenduko lehen ostiralean, KOSKA kanta taldeak emanaldi berezi bat eskainiko du Elgoibarko Capitol Zinemari.

KOSKA taldea, egungo gazte musikari honen atxikiak zaizkion ere eta molde batzu landuz ari da, eta prozedura luze baten ondorioz finkatu du iadanik zenbait lehen urrts, euskal pop delakoaren bilakuntzan.

"Expresión Sonora"

Taldea duela 7 edo 8 urte sortu zen, gazte musikaren inguruan elkar ezagutu zuten mutil batzuen artean. "Expresión Sonora" zeritzan taldeari, eta pop delako kantak erabili ohi zituzten, ingelesez, Beatles-enak eta beste.

Bi urte gero, aldakuntza bat sumatuko da talde barruan. Musika motak lehenean jarraitzen du, berena ez zen musika batez alegia, baina euskaraz kantatzeari ekiten diote, Antton Aranbururekin hainbat konposapenez baliatuz.

Erro Berdinak, baina

Gazte haik gizontzen ari eta, soldadutzak taldean barrena suposatzen duen sakabanatzeak krisia sortarazten du, eta ondorioz, aldakuntza sakonago batzu erakarriko.

Taldeak KOSKA delako izen berria hartzen du, eta izen berriaz batera hildo be-

rritik ere jotzen du. Musika motari dago-kiokenez, lehengo erro berdinetik diraute, baina helburuak aldatuz, euskal pop musika bat landu nahiz. Lehendabizikoz, kanta guztiak hor nonbait jasoak izan beharrean, taldekoek berek sortuak bilakutzen dira.

Lehen diskoa

Prozedura guzti honetan, euskal jende baten eragintzapean Madriden funtzionatzen ari den IZETA disketxeak grabaketa bat egiteko aukera eskaintzen dio taldeari. Grabaketa joan deneko uztailaren egin zen, askatasun guztiz egin ere, eraketa guztia taldeko partaideen gustora utziz.

Diskoa, L.P. delako bat, kanta zehatz mehatzak baino, bederatzi zati batzuk osatua. Musika guztia KOSKA taldeak berak burutua, bai eta letrarik gehienak ere,

Antton Aranbururen batzu izan ezik. Diskoa presaka egina da, erabat lantzeko agian, baina egileok poz samarrik atera dira, hala ere.

Musika komunikabide bezala

Azkenik, KOSKA taldeak bere azalpena egingo du hilaren 3an, sorterrian egin ere.

Bere publikoa gaztea izan ohi da bati-pat, eta publiko gazte horrekiko musika lantzea nahi luke KOSKAK, gazteriari horren atxikia zaion musika berezi batez, letra ezezik, musika ere komunikabide izan daitekeelakoan, ez baita alferrik gaur eguneko gazte musika entzuteko gehiago dantatzeko baino.

Enrike Iriondo, bateria; Luis Migel Diego, ahots laguntzaile eta hamabi kordako gitarra akustikoa; Gabi Agirregomezkorta, bakarlari eta gitarra elektrikoa; Alfonso Gillo, kantari lehena eta gitarra bajoa. Bostak, KOSKA izenez, hilaren 3an, Elgoibarko Capitol Zinemari.

MAKINTROL ERREMINTA-MAKINAREN IKER, DISEINU ETA ERABILKUNTZAREKIKO 1 NAZIO TOPAKETA

Makintrol, oraintsu Donostian eratu den Erreminta Makinaren Iker, Diseinu eta Erabilkuntzarekiko 1 Nazio Topaketan parte hartu duen Erreminta Makina banatzaile bakarra, izan da.

Erreminta Makina lantzen duten enpresarik garrantzitsuenetako teknikariek, eta hala ikerketa zentroetakoek nola automozio, garraio, itsasontzi eta gainerako sektoreetakoek ere, parte hartu duteneko topaketa honek, erabateko arrakasta izan du. Makintroleko teknikari diren José M. Arrizabalaga, Anjel Kortexarena eta Iñaki Untzuetaekin mintzatu gara. Hona beren erantzunak:

¿Zergatik azaldu zarete Topaketa honetara?

Makintrolen, Erreminta Makinak erabili ohi dituenari ahalik et zerbitzurik onena

eskaitzen saiatu izaten gara. Elkarrekiko harremanetan, bere beharkizunei dagoz-kien soluziorik aukerakoenak emateaz gainera, sektore honen jokera desberdinez eta teknikaren eboluzioari buruzko informazio osatu bat agertarazi nahi izaten diogu.

Bai bere planteamenduen seriotasunagatik, eta baita zerbitzuzko izpirituagatik ere, Makintrol bapateko oihartzuna lortzen ari da, denbora gutitan. Zer nahi duen Makintrol izenak esan, jende askok galdetzen digu.

AMERICAN MACHINIST deritzan aldizkariaren iraileko aleak, izenburu adierazgarri batez zekarren editoriala: "The denominator is control". Makintrolen sortzaileek bokazio aurrerakoi bortitz bat dute, eta erakinde honekiko itxaropenez sine-tsirik daude. Ezin besteko da, beraz, gaur egun oinarritzko eta gerora uka ezinezko diren honako bi kontzepto nagusi hauez beren izena konposatzea, hots, Makinaria eta Kontrola. Erreminta Makina, hainbat zenbaki, digital eta programako kontrolen arauera suposatzen baita iadanik.

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

GIZON, EMAKUME ETA HAUR MOLLARRI JANTZITEGIA

Iñurritza

Zarautz

Transportes **azkar** s. a.

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo, Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

Otsein

PENSATU ETA EGIN

Frigo tresnak - Ontziak garbitzekoak

Labadorak superantomatikak - Ur berogailuak

Lehor tresnak - Estufak

JOSE ZINKUNEGIREN OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK - EDERGALLUAK

EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS, 48

GAZTEIZ (Vitoria)

ATEATE OPARIAK

'GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2

(Esquina Zubieta)

DONOSTI

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gañera esne putzuak,
Olek guztiak berekin ditu
Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

ETXEKO - ANDRE: IRAUN ARAZI ZURE
ARROPEI ONOKO JABOI ONEKIN:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinaz egiten ba'dezu
ATOMIZADO LAGARTO — jaboia erailli beti
Eskuz ba'zabiltz, LAGARTO — jaboia bear dezu erosi

JABON LAGARTO, garbiketarako jaboia bakarra
Etxeko-andrearentzat neskamerik egokiena.

¡JABON LAGARTO!

Joan Mari Torrealdai 1976 "Kirikiñoa"

Joan Mari Torrealdai aurtengo "Kiriño" kazetari saria irabazi du. Ez gara, orain, hemen, Joan Mari nor eta zer den azaltzen hasiko. Sari honen aurretik ere irabazia zuen iadanik postu berezi bat euskal kazetaritzaren barruan. Saria ez dator, beraz, ezer berririk argitzera, jakineko konstatazio batzu finkatzera baizik. Bestalde, Joan Mari kazetaritzaren abiada bizkorra dastatu zuenerako, arras landuxeak zituen artikulugintza eta saiakera ere.

Izan ere, Torrealdai ez da, ez, kazetari peto-peto bat. Zirunstantziek, une konkretu batetako egoerak, erakarri zuten euskal kazetaritzara. Ez du, horregatik, paper txarrik egin. Horra bere etengabeko lan oparoa ANAITASUNA hamabostekarian zehar. Eta areago, oro har, horra ANAITASUNA kazeta bera ere, hein handi batetan aldakuntza berritan haren eskutik murgildurik.

Euskal Kazetaritzaren Urteak merezimendu handiko "Kirikiñoa" plantatu digu. Berorrekin mintzo gara, buruz buruz, Tolosan, JAKIN-eko bulegoan.

Kazetaritzaren "medium" a

— Zertan dugu gaur egun euskal kazetaritza ?

— Etengabeko prozedura batetan ari gara, noski. Hiru epe edo idazkulturgintza modu bereziko nituzke: aldizkari-erribistena, editoriale-liburuena eta astekari-periodistena, Honen garrantzia, bakoitzak erabiltzen duen medium edo emangailu honetan dago, McLuhanek egin ohi dituen analisen arauera. Medium desberdina kultur eta gizarte funtzio desberdina du, noski. Ez da kasualitate, beti denak batera egon arren, horietako bat garai konkretu zenbaitetan munta bereziarekin agertzea. Holaxe orain kazetaritzarena.

— Medium hori orain hasi al da euskal kazetaritzan lehendabizikoz nabaritzen ?

— Egia esan ez da orain lehenengoz gertatzen ari. Oso fenomeno adierazgarria da joan zen mendean ipar Euskal Herrian Hiriart-Urruty eta haiena. 1886 urtean "La Réveil Basque" aldizkaria sortzen da, eta haren ideologiaren kontra 1887 urtean EUSKALDUNA euskal astekaria argitaratzen. Lehendabizi motel samar hasi zen, baina, gero, hiruzpalau urtetan 1700 harpidedunetik 7000 izatera iristen da.

Kazetaritzak giro pluralista bat behar du

Kazetaritzak, beraz, bere sorkuntzan giro berezi bat behar du. Giro politiko bizi eta pluralista bat. Alde honetatik, uste dut, gure gaurko giro honek baduela bestelako harekin kidetasunik. Hain zuzen, egoera nahiko estabilizatu batetik —edota zapalkuntza nahi bada deitu— irekitzera joan da, eta orain ari dira aldizkariak bizi-tzen.

— Eta gerra aurretikoa ?

— Gerra aurretiko euskal kazetaritza ez dut ondo ezagutzen. Zalantzarik gabe bazegoen. Hogeita hamar aldizkari edo bazeuden. Baina gerra ondoko kazetaritzak ez du batere berezitasunik izan. Gizarteari ezin ziolako erantzun, behar bada. Ezer esaterik ez zen.

Onduan, ANAITASUNAn nik aspaldi idazten nituen artikuluek ez zuten kazetaritzarekin zer ikusirik. Alkoholismoari buruz, elizaren dotrina sozialaz ez dakit zer... eta. Momentuko gertakariei zuzenki lotu gabe. Eta Z. ARGIA ere era berean zebilen.

— Noiz hasten da euskal kazetaritza egiazki planteatzen ?

Autonomiarekin batera

— Uste dut, oraintxe, autonomiarekin batera, euskal kazetaritza planteatzen hasi baino ez dela Euskal Herrian.

Zenbait epe bereztekotan zera esango nuke: 1950etik 1965era aldizkarien momentua izan zen gure artean. Orduan sortu ziren "Euzko Gogo", "Jakin", "Karmel", "Olerti"... Eta seminarioetan, "Cobos", "Laiaketa", "Erein"... guztiak aldizkari gisa, pentsamenduari eta hizkuntzaren aurrerapenari lotuak. Geroxeago sortzen dira editorialeak. Editorilen fenomenoa oraina da. "Lur", "Irakur Sail", "Jakin", "Etor-Gero"... guztiak —1969-

1973 urtekoak dira. Garai honetan kazetaritza ez da oraindik erabat bere eginkizun sozialean sartzen.

Kazetaritza zuzenki dagokionez, 1976 urtea Euskal Kazetaritzaren Urtea izendatzean Z. ARGIAk egiten duen garraia guztiz inportantea dela iruditzen zait. Optimismoaren aldetik, jakina, euskal kazetaritza haurtzaroan dagoela oraindik, eta urterik urte kate bat dela, baina urtean planteamendu berriak egiten dira, eta kontutan hartzeko fetxa izango dugu.

Honelatsu, kazetaritza geroz eta inportanteagoa izango dugu. Hala beharturik gainera, giro sozial politiko bat erantzun behar izango dion neurrian.

Profesionalizapena

planteatzen hasi

— Kazetarien profesionalizapen eza dugu, behar bada, euskal kazetaritzaren akatsetariko bat. Nola planteatzen daiteke hau Euskal Kazetaritzaren Urte honetan? Zenbaterainoko da posible?

—Puff! Planteatzen hastea da posible bakarrik. Oso jende guti dago barnean. Zuk badakizu zenbat firma desberdinez baliatu behar izan dugun. Gure plantilak, "staff" eta hoik, oso urriak dira. Jende guti eta dagoena espezialitate gutiz. Orain arte inportanteena euskaraz idazten jakitea zen, eta ez gai konkretu bat menderatzea.

Zu honetan kasu arraroa zara, baina orain arte aldizkarietan idatzi izan dugun gehienko idazle izatek pasatu gara kazetaritzara. Haseran saikeraz luze idazten genuen gauza berbera laburtzea, kazetaritza zela uste genuen. Eta ikaragarri kostatzen zitzaigun! Ez genuen ordea, planteorik aldatzen, eta ezta hizkuntza direktorik erabiltzen ere.

Hizkuntzaren aldetik tradizio falta ere badugu. Saiakeraz, zein poesiaz hizkuntza landuxea dugu. Kazetari hizkuntza literaturarekiko "senide urruna" da, ordea. Bestalde, guk ezagutu izan dugun

"txokokeriak" ez du zer ikusirik kazetari-tzak behar duen hizkuntza "standard" delakoarekin. Eta honen beharrez, oraintsu arte pentsatu ere ez da egin.

— Eta zer esan euskal kazetaririk gehienok jasaten dugun titulu ezaz?

Kazetari titulua

desakralizatu egin behar dugu

—Bada, bai, euskal kazetaritza bideratzeko etorkizun hurbilen tituluen beharra, eta, luzagora, bada euskal kazetaritzaren eskola baten beharra ere. Normalizapen bat lortu beharra badu. Noiz eta nola egin zenbait azterketa egin da. Ezer guti oraindik, ez dut uste hemen aurreraterik merezi duenik.

Dena den, kazetaritzaren titulua desakralizatu beharra dago. Oraindik orain, Europa prentsako buru bat Barzelonako "La Vanguardia"n egon da, eta harriturik geratu da Espainiako "Asociación de la Prensa" delakoaren jarreraz. Haren uste-tan, Espainiako kazetarien elkarte honek mesede baino kalte gehiago egin dezaioke kazetaritzaren askatasunari. Esan beharrik ere ez, prentsako ministerioa politikoki bat dela, eta kazetaritza laguntzeko baino gehiago kontrolatzeko dela.

Beste estatu batzuetan kazetari eskolak egon badaude, baina titulu bat lortzeko, ez beharrezko. Tituluak, Frantzia esate baterako, kazetak berak eman ohi dizkie kazetariei, espezialitateen arauera. Eta ezin uka formula hau askoz ere sano-agoa denik.

—Euskal kazetaritzak ekonomia salbaturik al du?

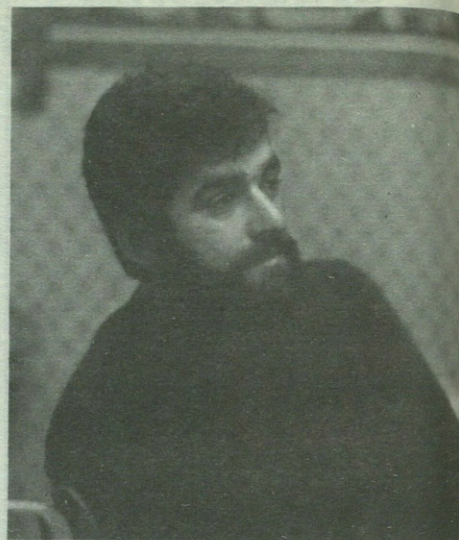
—Gure iturburuak bi eratakoak dira: harpideenak eta propandarenak. Bi hautan dago gure jokoa. Harpidedunak gehituz doaz ANAITASUNAREN kasuan behintzat, eta orobat gertatzen ari dela uste dugu gainerako euskal kazetetan ere. Giro irekitzen den neurrian euskal irakurlea gehituko dela iruditzen zait.

Ekonomi arloa

ez dugu salbaturik

Larriago dirudi propagandaren arazoa. Alde honetatik ekonomi arloa ez dugu salbaturik. Are gutiago erdarazko "euskal" aldizkariak sortzen hasi direnez gero. Ez ahantzi merkatu bera dugula guztiontzat, eta orain arte euskarazko aldizkari bati publizitatea emateko baliagarri ziren arrazoirik nagusienak —abertzaletasuna eta kalitatezko publikoa zaintzea— erdarazko aldizkari hoitan aurki daitezkeela neurri handi batetan, euskarazkoena baino errentabilitate komertzial handiagoz, gainera. Eta, gaurkoz, publizitaterik ez bada, politizatzea da euskal aldizkari bati gura dakioken bide bakarra.

—Talde politiko bati atxikitzea azkena dateke, ordea, benetan egiazko kazetaritza aske bat finkatu nahi badugu... Irten-bide tristea ez ote?

Publizitateak ere

baldintzak jartzen ditu

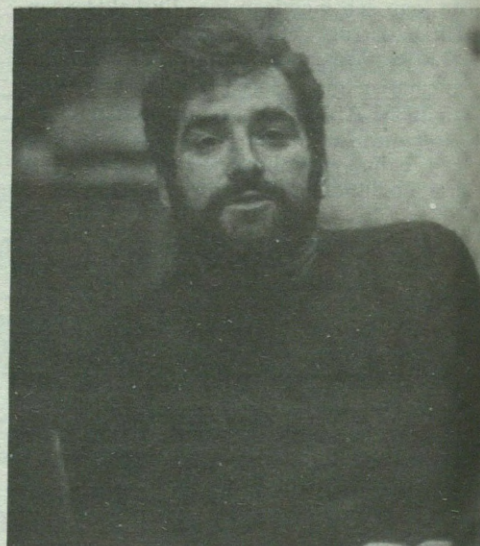
— Tristea, noski baina besterik ba al dugu? Publizitateak ere baldintzak jarri ohi ditu, eta baldintzapen hoik hasiak dira iadanik zenbait aladizkaritan nabarmentzen.

Gure arteko kontraesanak gero eta nabariago ikusi ahal izango ditugu. Publizitatea zentsura jartzaile gerta daiteke, aldizkari bati emanez eta beste bati ukatuz. Eta aldizkari bati publizitatea ez galtzearekiko jokoa egiten hasten baldin bada, "La Voz de su amo" delakoan bilaka daiteke...

Problema politikoa bitara ager daiteke. Batetik hainbat planteamendu politikogatik kazeta batek bere publizitatea gal dezake. Bestetik, publizitaterik lortzen ez duen kazetak nahi eta ez atxiki behar dio talde politikoren bati, tirada oso handia ez baldin badu behintzat.

— Eta irakurlearen aldetik?

—Ni ANAITASUNAKO irakurleaz min-

tza naiteke gehienbat. Guri beti edaten digute ez digutela irakurtzen.. edozein modutan, globalki harturik, irakurlearen irudia nahiko zera ikusten diat... irakurle gaztea, problematika batez arduratua, sartua... ez gethoko irakurlea, baina ezta herri-herria den irakurlea ere. Ené ustez, tarte handia dago hizkuntza jakin dakiteken artean eta gero gauza hauk lantzeko prest dagoen jendearen artean. ANAITASUNA, asko eta asko, alfabetatzeko ikasaldietan zabaldu ohi da. Bizkaian irakurgai bezala erabiltzen da. Hau garbi ikusten da gure kasuan.

Giro soziopolitikoak laguntzea dator

— Alfabetatzea aipatu duzunez, eta euskal irakurleko orokorrari dagokiokeen, alfabetatze kanpainak segurta ote dezakete euskal kazetan irakurleko potentzial bat ?

— Oraindik euskal irakurleria gehitzea posible da gure artean. Alfabetatzearen aldetik etorriko dena da hori. Ez dirudi irakurleak gehitzeaz problema ikaragarrikerik izango dugunik. Giro soziopolitikoak laguntzeradatorrela ere ematen du. Behar bada, irakurle problema, gaurko gizarte dinamika bati ekiten ez dion aldizkarietan gerta daiteke, baserri giro batetan gertatzen direnen artean etab.

Bestalde, irakurleari buruz, Euskal Herria nahiko urria dela kontutan hartu behar dugu. Honetaz jabetzeko nahikoa da ikustea datozen aldizkari berri guztiak irakurle mota berarentzat burutuak direla. Hau da, irakurle diferentziaturik ez dugu. Eman dezagun, etxekoandreentzat aldizkari bat ez dela posible, eta gazteen-tzako aldizkari bat ere ez da nonbait posible. Inork ez bide du ikusten merkatu posible bat hor. Batz besterik irakurle nahiko amorfo bat badugu, eta ez dakigu zer irakurtzen duen eta zer ez duen irakurtzen.

Motibazioen aldetik asko irabazi dugu

— Behar bada euskal irakurleak zer irakurtzen duenaz analisia bat egiteka dagoen arren, zenbait kazetaren kasutan tiradak ia doblatu egin direlarik, motibazio desberdinak suposatzen beharko al ditugu ?

— Jakina. Azken urteotan motibazioaren aldetik asko irabazi dugula uste dut. Lehen gehiago zen "laguntzearen", eta orain, jendea interesatu egiten da. Testoari lehen baino garrantzi gehiago ematen zaio. Z. ARGIA nahiz ANAITASUNA kioskotan saltzen dira. Guk, egia esan, ez genuen espero ANAITASUNA Bilboko kioskotan salduko zenik.

— Euskal irakurleko gehituz doa, motibazioen aldetik irabazi egin dugu, euskal kazetak kioskotan saltzen dira... baina beren burua autofinantziatuko duten zenbat euskal kazetarentzat dago toki Euskal He-

rrian ?

Ez da posible aldizkari bakarra

— Honetaz iritzi asko dago. Daudenak gehiegi ez ote diren... bat bakarra eta bera ona komenigarriago ez ote... Egia da, bi eta hiru aldizkari jasotzen dituen harpidedun asko dela, hala ere, ez dut uste posible denik, eta ezta komenigarri ere, bat bakarrekin geratzeko.

Ditugunei buruz zerbait esango badut, Z. ARGIA dugu tradizioz, talde gisa eta irakurleari begira,, euskal kazetaririk orokorrena, informatiboena eta masiboena. Behar luke ahalik eta independenteen jarraitu, berrien tratamendu bereziarekin.

GOIZ ARGIA ez dakit zer esan. Bestetik haustura bat bada hor, hizkuntzaz, ideologiaz. Talde bati erantzungo dio, noski, baina aldatzen ez baldin bada ez da masiboa behintzat izango.

ANAITASUNA "INformación General" delako kualifikapena lortzekotan ari da, eta datorren urtean astekari bihurtuko. Ereduren bat aipatzekotan, ANAITASUNAK TRIUNFO gisa izan behar luke, Z. ARGIA baino sakonago, dossier gehiagoz, ideologikoagoa, eta ez hainbeste irakurlerentzat.

— Guzti hau erdarazko kazeta berri hoiekin kontatu gabe...

Gurea momentu politiko batek erabaki dezake

— Hoi en irakurlekoa ere gehituz joan da orain arte, baina badaiteke gauzak argitu-ala gutizen hastea ere. Alde batetik, orain hirurak irakurtzen dituen bat hautatzera iritsiko da segurutik. Bestetik, egia esan ez dut garbi ikusten kazeta hauen joko. Laguntzera omen datoz, bai, lagundu bai, baino nola ? Zelan eta zertan konkretatzen da beren laguntza ? Gurea momentu politiko batek erabaki dezake, ez aldizkari batek. Edozein modutan, bilengue agertzea ez dadila justifikagarri izan behintzat.

— Bilingue izate honekiko zenbait jarrerak erabat bitxi da gero. Esate baterako, hainbat kexa da euskarazko lan guti argitaratu dela. Beste hainbat, ordea, beldur da euskaraz gehiago idazten duten neurrian euskarazkoen konpetentzia ez ote diren gertatuko. Nola uler kontraesan hau ?

— Kontraesan hau areagotu egiten da, baldin kontutan hartzen badugu orain arte ideia batez nahiz bestez mintzatu izan direnak euskal idazleak izan direla gehienbat.

Gezur handi bat bizi dugu

Dena den, badirudi gezur handi bat bizi dugula momentu honetan. Gauzak luzera argituko dira, zeren uste baitut eus-

kal idazleak, talde mailan bederen, ez direla beste aldera pasatuko.

— Eta prozedura guzti honetan zer toki geratzen zaigu, orain arte euskal kazetaritza puntu honetara erakarri dugunoi ?

— Ezin ditzakegu kasu guztiak globalki har. Transizio garai bat bizitzen ari gara, eta oraindik zati batetan berdintsu jarraitu beharko. Ez dut uste oraindik euskal kazetaritza borondate oneko kazetari-rik gabe funtziona dezakeenik.

—Eta zure kasuari zehazki dagokionez ?

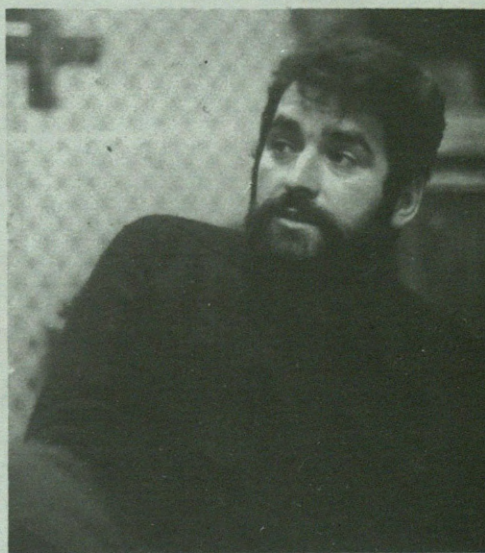
Temperamentuz gehiago dagokit kultur arloa

—ANAITASUNAren Zuzendaritzatik erretiratzekotan ari naiz. Jakin kultur eta saio aldizkariari lotzeko asmoz. Nik neuk hobeto ikusten dut neure burua kultur mundu horretan, prentsarenean baino. Temperamentuz gehiago dagokit kultur arloa.

Guk ANAITASUNA zerbitzu moduan hartu genuen, koiuntura txar batetan hots egin baitziguten hangoek, eta horregatik, ANAITASUNA bideratu dugula uste dugunean, normalizatu dugunean, beste batzuen eskutan uzten dugu, laikoan eskutan, hain zuzen, bidezko denez. Zuzendaritzatik erretiratzeak ez du kazetaritzatik erretiratzea adierazten, noski.

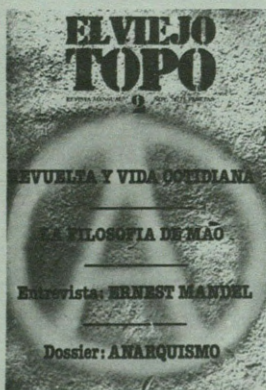
— Amaitzeko, hitz gutitan nola laburtuko zenuke zure lana ANAITASUNA barruan ?

— Lehengo karga ideologikoa arintzen saiatu naiz. Eta berriak eta datoak ematen ahalegindu.●

ABENDUA 5-12

ALDIZKARIAK

El viejo topo, 2, 1976 azara, 75 pta.

"Esta es una revista plural, abierta, proliferante" dio bere buruaz. Iritzi ziur bat emateko, oraindik goiz bada ere, badirudi neurri batean horrela dela. Bigarren zenbaki honetan "Dossier: ANARQUISMO", "Entrevista: ERNEST MANDEL", Venezuelako Bienalaz informea, zineari buruzko orrialdeak... Lan ideologikoak: "Aportaciones de Mao al marxismo-leninismo" "Marxismo y cristianismo"... Oso ondo eginiko hilabetekaria da, hori bai behintzat.

Hemen, 5. zenbakia, iraila-urria.

Hernaniko "Mendi Gain" eliz elkarteak argitaratzen du bi hilabetekari hau, eta zenbait aldizkari "bilingüe" baino askoz elebidunagoa da. "Euskal Herriko ekonomiaz", "Septiembre pro-amnistía", "Langiletaz zerbait"... eta beste lan ugari dakartzi. Do-

han banatzen da hau: herritarren artean. Herri boletín bat izan daitekeenaren agerpen on bat da.

IKASTALDIK

Beasainen giza gaiet buruzko ikastaldia, apirilera arte; asteen bi saio, astelehen eta asteazketan, arratseko 8etan, La Salle ikastetxean. Matrikula: 200 pta.

Tolosan, Kultur ikastaroaren barruan, aste honetan izango diren hitzaldiak: abenduaren 7an, "Nafarroaren erdibitzea" eta 9an, "Bizimoldeak: industria eta merkatalgoa, Foru erregimena". Federico Zabalak emanen ditu hitzaldi hauk erdaraz. Lankide Aurrezkiaren Aretoan, ilunabarreko 8etan.

ERRETERIAKO, 1.977an hirurte betetzen dituzten haurrek beste inork ez du sarrerarik izango hurrengo ikastaroan.

Ahalik eta ongien eratzeko asmotan, esperientziak jantzirik dagoen batzordeak matrikula edo izen emateari ekin dio. Beraz, hurrengo ikastaroan haurrak ikastolara bidaltzeko asmoa duzuen gurasook, zuzenduzaitezte arratsalde ikastolaren bulegora larunbata eta igandea ez edozein egunetan. Bertan emango zaizue nahi adina xehetasun.

LIBURUAK

MUÑAGORRI, Eskribaua, pakejille eta fuerozale, Antonio M. Labayen. Sociedad Guipuzcoana de Ediciones y Publicaciones. 412 orr., 250 pta. Berastegiko foruzale honen bizi-

tza; euskaraz gehienbat, erdarazko laburpen batekin.

ANTONIO MARIA LABAYEN

Eskribaua, pakejille ta fuerozale

MUÑAGORRI

Escribano, pacificador y fuerista

SOCIEDAD GUIPUZCOANA DE EDICIONES Y PUBLICACIONES, S.A.

ZINEA

Bilboko Ekonomik Fakultateko Aula Magnan, Sarriko Zine klubak eraturik, hilaren 7ko iluntzeko, hilaren 7ko iluntzeko 30 etan, "The Getaway", Roman Polanskirena (1965). Hil honetako filmak bortxaren ikuspegiak dira.

Donostiako Ateneo Zine Klubean, Andia, 13, hilaren 9ko ilunabarreko 7,30etan, "Noche y día", Michel Curtisena (EE-UU)

I HARDUNAK

Orion, azaroaren 29tik abenduaren 4era ospatzen ari den kultur Astearen barruan, Abenduaren 2an, Mikel Zalbidetik Euskal Unibertsitateaz hitaldia.

-3ean, Juan Antonio Letamendiak Euskararen historiaz.

-4ean, Julio Caro Barojaren "Navarra 4 estaciones" Filma. Hitzaldiak iluntzeko 9etan izan dira eta, filma 7,30etan.

JAIALDIK

Hernaniko ATZIETA haurtzaindegia alde, abenduaren 5eko goizeko 11etan, Young Pley-en, Pantxoa eta Peio, Urko eta Ekintza taldearen saioa.

Markinan, abenduaren 8an:

-Goizean 88 urteko karmeldar musikari omenaldia: meza eta ondoren, pelotalekuan jaialdia; Arregi, Mugartegi eta Ibarzabal bertsolariak, Durangoko abesbatzak, eta abarrek hartuko dute parte. Karmeldar honek egin duen "Markinaren eresia" estreinatuko da egun honetan.

- Arratsaldeko 5,30etan, pelotalekuan, Subnormalen alde jaialdia: Azpillaga, Lopategi, Amuriza, Arregi, Mugartegi eta Lizaso bertsolariak; Iparraldeko ERROBI bikotea eta Manex Pagola eta Arratiaako trikitilariak izanen dira bertan. SUGAR elkarteak antolatutako jaialdi hau.

Donibane Lohitzuneko JAI-ALAI pelotalekuan, hilaren 4eko gaueko 9etan, GALEUSCA: Miro Casabella, Benito Lertxundi eta Pi de la Sierra. Ikastolaren aldea.

Donostiako Deretxo Fakultatean, E.K.M.k antolaturik, Iñaki Eizmendiren kantaldia, abenduaren 2ko ilunabarreko 7,30etan.

*Elgoibarko Kapitola Zinemak, hila-
ren 3an, KOSKA taldearen
tantaldia.*

Zarautzko Zinema pelotalekuan, hilaren 4eko gaueko 10etan. **ORTZIKEN** taldearen kantaldia. Lehen eta azken aldikoia izanen da espektakulo hau Hego Euskal Herrian, orain arte ez bait du e-tortzerik izan eta, hemendik aurrera, kantaldia aldatzeko asmoa bait dute. Manex Pagola, Maite Ildirin, Jean Labeguerie, Pantxo eta Peio, Xanpun bertsolaria, e. a. dira bertan parte hartzen dutenak.

ETA BESTE

ZORIONAK

**"Intervali dan antara dan
 sendiri tomorrow
 guassan gudiari danah
 thurawan etnas..."**

VETERAN KEMAS	OTAK PESANG	EROTIK PESANG	JURUSAN PESANG
3 4 5 7 8	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	4 5 6 7 8
8 9 10 11 12	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	8 9 10 11 12
13 14 15 16 17	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	13 14 15 16 17
18 19 20 21 22	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	18 19 20 21 22
23 24 25 26 27	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	23 24 25 26 27

LOKASI KEMAS	EROTIK PESANG	VETERAN PESANG	OTAK PESANG
1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	4 5 6 7 8
8 9 10 11 12	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	8 9 10 11 12
13 14 15 16 17	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	13 14 15 16 17
18 19 20 21 22	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	18 19 20 21 22
23 24 25 26 27	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	23 24 25 26 27

VETERAN KEMAS	OTAK PESANG	VETERAN PESANG	OTAK PESANG
3 4 5 7 8	3 4 5 7 8	3 4 5 7 8	3 4 5 7 8
8 9 10 11 12	8 9 10 11 12	8 9 10 11 12	8 9 10 11 12
13 14 15 16 17	13 14 15 16 17	13 14 15 16 17	13 14 15 16 17
18 19 20 21 22	18 19 20 21 22	18 19 20 21 22	18 19 20 21 22
23 24 25 26 27	23 24 25 26 27	23 24 25 26 27	23 24 25 26 27

EGUTEGI ETA KRISMAK.

Gabonak gainean, hainbat egutegi eta krisma ari da plazaratzen. Aste honetan jaso ditugunak hauetxek dira: SEASKAK-Iparraldeko ikastolen elkarteak -hango ikastolei laguntzeko atera duena; oso btxia da, hamabi tira luze, eguna markatzeko borobil batekin; 150 pta. balio du.

Goiherriko Gau Eskolen elkarteak, berriz, Joxe Mari Telleriaren marrazki eta hainbat idaslanaz horniturik, -hoien artean A-

berri Egunaz eta langileriaz-atera du; Honek 100 pta. balio du. Beste egutegi batean berriz, -hau Geu argitaldariaik kalera du -Artetaren "Euskal Jaia" pintura lanak datoz; 50 pta. Honek berak krisma bezala 15 pta. balio du. Yon Zabaletaren marrazkiak apaindurik ere atera dira beste krisma batzu. Azkenik, Lexonako ikastolak, Olentzero berezi bat eta guzti atera ditu krimak 10 pezetaren saltzen dira hauek.

**Arrasateko Besade elkarteak, hila-
ren 7ko iluntzeko 8,3oetan,
batzarkideen bilera nagusia: S.
Franzisko Jabier ikastolan -Gaz-
telu Ondo- izanen da bilera hau.;**

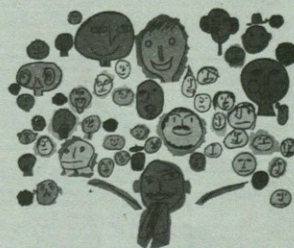
Donostiako Hiria Herriarte
Zine Amateur Jaialdian, epai-
mahainaren erabakiz hauetxek
izan dira filma sarituak;
-Urrezko medalla: "Les abei-
lles" Marc Barberirena, Olot-
ekoa.

-Zilarrezko medalla: "L'attesa", Rolf Mandolesi italiarrazari bereziak ere banatu dira, fotografiagatik, interpretazigatik, e.a. Hoi en artean giza balioen aldetik Donostiako Juan Migel Gutierrezzi eman zaio, "Viudas de vivos e mortos" filmarengatik; lehen euskal zinegile berriz Jose M. Clavel atara da, "Aitormen".

Тростков Тростков

**Posterra, Hagurainen azaroa-
ren 21ean egin zen Txistu Txap-
elketari laguntzeko; hura
anuntziazteko erabili zen mar-
razkia eta ondoko esaldia:
HERRIA LANTZEN/ TXIS-
TUA JOTZEN... agertzen dira
bertan. 55 pezetan saltzen da,
hainbat liburutegitan, baina
norbaitek aurkituko ez balu
eskatu helbide honetara: Li-
breria EGUZKI; Barrio S. Mar-
tin, SALVATIERRA.**

 Donosti-Currerki-Kutxa

EUSKALDUNON ALDIZKARIA
lehengo
oraingo
eta
betiko
astekari euskalduna

HERRIAK HERRIARENTZAT
EGINA
EUSKAL TALDE GUZTIENTZAT
ZABALIK

HARPIDETZA

Barruan.....600 pezta
Korreo batasuneko herrietan 700
Atzerrietako beste herrietan 1.100
Airez 1.700
Salmenta (ale bakoitzeko) 25

Zeruko Argia
Okendo 22
DONOSTIA

Jaun-andreok: astekari hau astero
nahi nukeela adierazi nahi dizuet
orri honen bidez.

Izena.....
Deitura.....
Helbidea.....
Herria.....
Prob.....
Adina.....
Ogibidea.....
C/C. Nom:.....
Zenbakia.....

EUSKAL HERRIA TXAPELDUN HAIZKORAN

Ipar Amerikari, Australiari eta Kanadari Euskal Herriak irabazi die. Euskal Herriaren ordez Espainia jarri ez zelako haserre omen zen zenbait jende. Telebis-tak esan ere Espainiak irabazi zuela esan zuen. Halere Donostiako Turismo Etxeak Euskal Herria deiturari azkenera arte eutsi zion. Korredoreek eta mikrofonoko hizlariak ere Euskal Herria oihu egiten zuten.

Belodromoa galtzearekin ez zuten ezer galdu antolatzaileek. Ezta haizkolariek eta ikusleek ere. Eguraldi zoragarria egin bait zuen igandean.

"Euskaldunak aurrena baietz" oihu egiten zuten korredoreek. Euskaldunetan Arria bigarrenak eman zion hasera; bigarrenik Mindegia jarraitzen zitzaion eta hirugarrenik Arria III. Australiarrek honela txandatu zuten: Jackson, Schafferius eta Whiteside. Kanadarrek, Johnson, Nelson eta Hartill. Ipar Amerikarrek, aldiz, Gates, Wolcott eta Waibel.

Hasera samarretik nabarmendu zen

euskaldunen nagusitasuna. Aurrena euskaldunak, bigarren australiarrak, hirugarren kanadatarrek eta azkena Ipar Ameriketarrak geratuko zirela azkar erabaki zen. Apustu estuak eman ohi duen emoziorik gabekoa zen ingandekoa. Halere ikuskizun bikaina gertatu zen.

45 minutu, 49 segundo eta 8 dezimatan egin zituzten euskaldunek beren lanak; Australiarrek 56 minutu pasatxotan; Kanadatarrek ordu bete pasatxo behar izan zuten; eta Ipar Ameriketarrak ez zuten lanik amaitu.

Arria bigarrenak 14 minutu eta 41 segundotan amaitu zuen bere lana.

Mindegia 14 minutu eta 50 segundotan.

Hartill kanadatarrek 15 minutu pasatxotan eta Arria hirugarrenak, berriz 16 minutu pasatxotan.

Inork uste baino azkarrago egin zituzten haizkora lanak euskaldunek. Munduko txapeldun gara, beraz, haizkorian.●

Hemen bertan dituzu
zeure lantegian behar dituzun

—MEGAFONIA

—INTERFONIA

INDUSTRI-MUSIKA

Berehala eta bapatean hitzegin
nahi ahal duzu zeure saltzaileekin?
Atoz guregana eta ikus itzazu
zure berebilarentzat aprapos
eginak diren

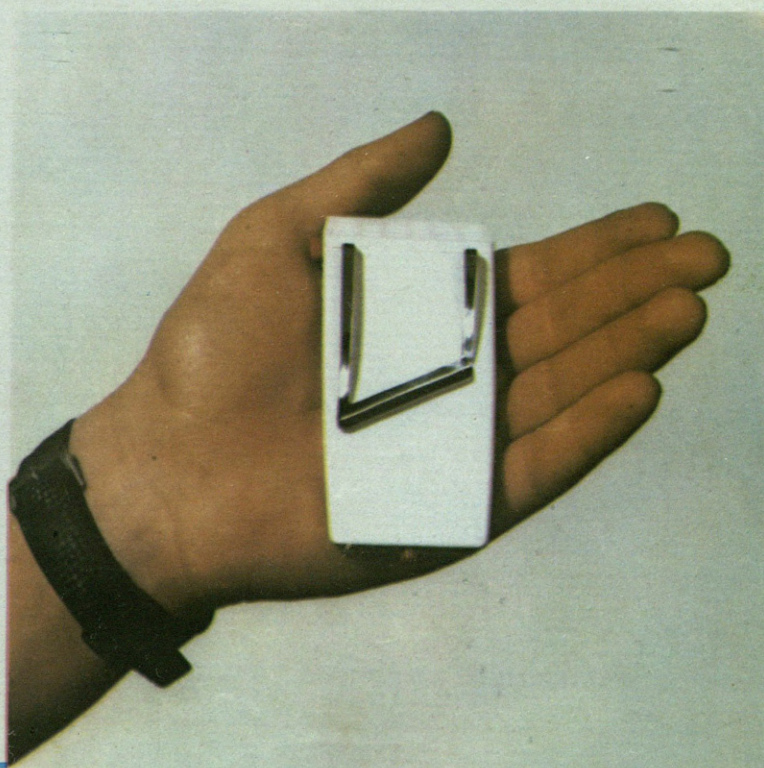
EMISORAK

ZURE LANTEGIAN LANGILE BILA ZENBAT DENBORA GALTZEN DUZU?

Hona pertsonen hotsegiteko

DEI-GAILUA

Aproba nahi baldin baduzu
eska ezazu etxe honetara

BENGDA

Donostia INGENIERIA ELECTROACUSTICA
Victor Pradera 27 Urrut. 424929 - 426832

Gipuzkoan, nor gu baño gertuago?

91 etxe zuretzat urbillago

Izan ere, Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa etxe au duzue Gipuzkoako Kutxetan leenengoa.

Orregatik, gipuzkoarren zerbitzurako beti gertu eta prest-egotera beartuak gauzkazu. Auxe da gure egitekorik nagusiena, orretarako sortu zan, batipat, Caja de Ahorros

Provincial de Guipúzcoa 1896 urtean. Gipuzkoarren kutxa duzue Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa, Baduzu arrazolrik, beraz, gurekin elkarturik jarrai dezazun.

Utzi ezazu zure uste osoa Gipuzkoan leenengoa duzun Kutxa etxe ontan,

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL
DE GUIPUZCOA

